

גיליון 5 | תשע"ד

שאנן

עלון סגל המרצים

עורכות: טלי פריד וניצה דורי
עיצוב גרפי: תמי יהושע

הוצאה לאור

כתובת המכללה: רח' הים התיכון 7, קרית שמואל, חיפה 2640007
מען למכתבים: ת.ד. 906, קרית שמואל, חיפה 3100801
טלפון: 04-8780000 פקס: 04-8714445
Email: shaanan@shaanan.ac.il

5	דבר ראש המכללה - "כוונת הלב", ד"ר יחיאל פריש
6	דבר תורה - "דרך ארץ קדמה לתורה" הרב ד"ר הראל שפירא.....
	הספד - לזכרו של פרופ' אלתר חיים דב לנדאו ז"ל, חבר המועצה
7	האקדמית במכללת שאנן, פרופ' טליה הורוביץ.....
8	נעים להכיר
	איריס גיל
	רחלי שולשטיין
	עדה גבל
	יובל ואדעי
	שרגא פשרמן
10	רגע של עברית - "מה לבגדי השרד ששרדו במשרד?", עדנה אייל גרנית.....
11	עשייה חברתית רב-תרבותית במכללה - פרויקט לדורות.....
	תרומה למען הקהילה - סטודנטיות הגיל הרך בתכנית לבריאות השן
12	במרכז קליטה קריית-ים.....
13	סיורים וכנסים - הכנס השישה עשר למדעי היהדות.....
14	ערב הוקרה לרב יוסף שאר ישוב הכהן
16	פרס יקירת החינוך הדתי - לגבי נחמה טייטלבוים ולרב בן ציון גרבי
18	א. "לב לדעת".....
18	ב. מדרשת שאנן.....
19	ג. איך מלמדים להבין: דיון בעקבות ישיבת צוות של החוג לגיל הרך בנושא.....
	ד. התמודדות עם קשיים בתהליכי ההוראה: דיון בעקבות ישיבת צוות של החוג
19	לגיל הרך בנושא.....
20	סיור לימודי מתמטי, ד"ר קרני שיר
	שיתוף בעשייה ובידע מקצועי בסימן למידה משמעותית -
	כיצד התגלגלתי לשימוש בכלי המודל בקורס
21	"חלופות בהערכת הישגים בחינוך המיוחד" יעל רוזנפלד.....
	מבט לעשיית אגודת סטודנטים בנים -
22	סיפור מלחמה ממקור ראשון/ אריק בלומברג והרב ד"ר הראל שפירא.....
24	מפרי עטנו - "גירושין בצו המלכות", ד"ר יהושפט נבו.....
26	עלי ספר - "הכיפה והכומתה" בעריכת משה רחמי.....
	"תוכנית ההתנתקות החד-צדדית בראי שיקומם של
28	התלמידים העקורים 2005-2013", ד"ר יצחק ציטרין.....
30	ספר ילדים חמישי בהוצאת המכללה, ניצה דורי.....
31	מילת תודה לסיום - טלי פריד וניצה דורי.....

בס"ד

הזכות להשפיע על דור המחר

הינך מוזמן/נת להצטרף לאלפי סטודנטים וסטודנטיות שכבר בחרו ללמוד חינוך והוראה

תואר שני בחינוך M.Ed.
בחוגים

- תנ"ך - בראי הפרשנות היהודית לדורותיה
- חינוך - הוראה ולמידה במערכות משלבות
- אנגלית - הוראת אנגלית בעידן הדיגיטלי

TEACHING ENGLISH IN A DIGITAL AGE

מלגות הצטיינות / מלגות למקדימים להירשם (תנ"ך, אנגלית)

תעודת הוראה ותואר ראשון בחינוך B.Ed.

- * הכשרה לגיל הרך מלידה עד גיל שש
- * הכשרה לחינוך מיוחד
- * מסלול להכשרת גננות חינוך ממיוחד
- * הכשרה לבי"ס יסודי
- * הכשרה לבי"ס על-יסודי
- * מסלול מצוינות ארצית ומכללתית
- * כולל מלגות

בהתמחויות:

- * תושב"ע
- * תנ"ך
- * אנגלית
- * מתמטיקה
- * היסטוריה
- * חינוך מיוחד
- * הגיל הרך

"שאנן" - 64 שנות הכשרת למנהיגות חינוכית

הים התיכון 7,
קרית שמואל, חיפה

טלפון: 04-8780000

כוונת הלב

ד"ר יחיאל פריש

בקרב נקרא בפרשיות השבוע על מלאכת הקמת המשכן המשלבת איסוף התרומות עד לפרטי העשייה בפועל. הרוח הנושבת מפרשיות אלה היא רוח התנדבות ופרץ של יצירתיות לטובת אידיאל מקודש של בניית מעון לשכינה. שוב ושוב מתוארים עושי המלאכה כ"חכמי לב". כך למשל "וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו" (שמות לה, י), "כל

אשה חכמת לב בידיה טוו" (שמות לה, כה) ועוד. במיוחד מודגשת תכונה זו בתיאור בצלאל ואהליאב עוזרו, שניצחו על המלאכה בכללה: "ויאמר משה.... ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה: וימלא אותו רוח א-לוהים בחכמה בתבונה ובדעת.... ולחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת... ולהורות נתן בלבם בוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן: מלא אותם חכמת לב לעשות כל מלאכת חרש וחושב ורוקם..."

הביטוי "חכם לב" מעורר למחשבה. התורה לא הסתפקה באדם ברוך כשרון אלא בחרה להדגיש דווקא את חכמת הלב. מקשה על כך הנצי"ב בפירושו העמק דבר (שמות לא, ו ושמות לו, ב): "אבל עדיין קשה לשון כל חכם לב - והרי כח השכל אינו בלב. משכנו במח?"

אכן מה משעות הביטוי "חכמת לב". ניתן להבין מהי כמה ומהו "טוב לב" או "רגישות הלב" אך מהי חכמה של לב?

על כך משיב הנצי"ב כי יש לביטוי "חכם לב" שתי משמעויות. האחת יראת ה' שהיא ראשית חכמה ומשכנה בלב. השנייה, הביטחון בכך שאף-על-פי שעושי המלאכה לא למדו עיצוב ותפירה אמנותית, הם יצליחו במלאכתם. שתי המשמעויות קשורות זו בזו ונובעות אחת מהשנייה. עושי המלאכה ניגשו למלאכה מתוך מוטיבציה אדירה. יראת ה' שבלבם יצרה אצל בוני המשכן וכליו ביטחון ביכולתם לעמוד במשימה. חכמתם ביטאה לא רק יכולת קוגניטיבית-מקצועית טהורה, אלא הזדהות שלמה עם מטרת המלאכה. הזדהות זו משכנה בלב. הם חוננו באינטואיציות בריאות שהנחו אותם במלאכת הקודש חרף העדר הכשרה מקצועית קודמת. חכמת הלב, מלמדים הכתובים, לא פחות חשובה מחכמת הראש.

ומעניין לעניין באותו עניין. בתלמוד הבבלי בסיומן של ארבע

מסכתות נמצא המדרש הבא: "אמר רבי אלעזר, אמר רבי חנינא: יתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר" וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך" אל תקרא 'בנייך' אלא 'בונייך'". האם הכוונה בפסוק זה לבנים? לבונים? הכוונה פשוטה: אדם בטבעו סבור כי הבניינים שהוא בונה בחייו וכל מה שיישאר ממנו לאחר אריכות ימיו ושנותיו הם לבניו. ולכך משקיע את כל מרצו בטיפוחים וסבור כי מפעלו יישאר כך לנצח. באים חז"ל ומבארים לנו כי ה"בניינים" האמיתיים שאדם בונה הם רק בניינים רוחניים ואלו הם ה"בנים" האמיתיים לו, ואם אומנם ברצונו כי בניו יירשו את מפעליו עליו לחנך אותם כי יהיו "בנאים" אף הם. זהו הקשר בין "בנים" לבין "בנאים" הבא לומר לנו: ה"בנים" האמיתיים הם ה"בניינים" הרוחניים שלנו. עתה יאירו הדברים באור יקרות. לאחרונה קבלו שלושה אנשי סגל שלנו את תואר "יקיר החינוך הדתי": הרב ציון גירבי, ד"ר מנחם שטרן וגבי נחמה טייטלבוים. כל אשר בנו לאורך כל שנות עשייתם קיבל הכרה ותודה. יהי רצון והבניינים שבנו יעמדו לנו ויזכו הם לבנות עוד וכן יהי רצון שייצאו מקרבנו עוד רבים וטובים חכמי לב, שיפיצו את אור החינוך ברבים, יחד כאיש אחד ונצליח ליצור בקרב הסטודנטים שלנו חיבורים של הזדהות עם פועלנו לאות ולמופת גם להם.

כמו כן שלוחה ברכתי לנציגי הסגל האקדמי שנבחרו לוועדת המינויים של המכללה: לד"ר זהבה ביגמן, לד"ר יצחק ציטרין, לד"ר ניצה דורי ולד"ר אסתר טוב-לי.

מוקירכם ואוהבכם

יחיאל

דרך ארץ קדמה לתורה

(יתרו-משפטים)

הרב ד"ר הראל שפירא

את דברי המכילתא האומרת ש"כל אם ואם שבתורה רשות, חוץ מג': ואם מזבח אבנים תעשה ל'... אם כסף תלוה את עמי... ואם תקריב מנחת ביכורים", ובמקרים אלו אין הכוונה שיש בידנו רשות אם לקיים מצוות אלו, אלא ג' דברים הללו הם חובה ומצוה עלינו לעשות. המהר"ל מבאר שלמרות שמצוות אלו הם חובה, התורה בכל זאת נקטה לשון של רשות, כי רצתה ללמד אותנו שיש דברים, שמתבקש שנבצע, גם אם התורה לא הייתה מצווה אותנו על כך - לבנות מזבח ולהקריב קרבנות לקב"ה, להלוות כסף לעני, ולהביא לקב"ה מנחה מראשית היבול כהכרת תודה.

מיד לאחר האירוע המכונן של מתן תורה שבפרשת יתרו, פותחת פרשת משפטים בדין של עבד עברי, כפתיח למשפטים הרבים המפורטים בפרשה. שאלה מתבקשת היא מדוע דווקא דין זה מובא מיד לאחר מתן תורה ומופיע ראשון בתחילת רשימת המשפטים. ואולי הסיבה לכך היא שדווקא מציאות של עבד עברי היא אות קלון לחברה, אשר שכחה להקפיד גם על 'דרך ארץ'. לעיתים, עבד עברי הוא אדם מסכן וחלש שנאלץ למכור את עצמו לעבדות בגלל מצב כלכלי קשה שנאלץ להתמודד אתו לבד ללא סיוע ורגישות של החברה מסביב. לכן, התורה בוחרת לפתוח תחילה ב'דרך ארץ' ורק אח"כ להמשיך ל'תורה'.

אף בפרשת בשלח, קודם מתן תורה, נמצא עיקרון זה בביאור הרמב"ן לפסוק "שם שם לו חוק ומשפט" - הרמב"ן מדגיש בניגוד לפירוש רש"י, ש"אינם חוקי התורה והמשפטים", ולא מדובר במצוות ('תורה') אלא בהנהגות ('דרך ארץ') שקדמו למתן תורה שבפרשת יתרו המאוחרת לה.

הוזה אומר: ישנם דברים - הלכות דרך ארץ - שראוי ואפשרי לקיים גם ללא ציווי התורה, ולפי דברי הרב קוק (אורות התורה יב, ב-ג), אף הכרחי שיתקיימו לפני קבלת התורה:

"דרך ארץ קדמה לתורה - הקדמה זמנית מוכרחת לדורות, המוסר בטבעיותו, בכל עומק הודו וכוחו האיתן, מוכרח להיקבע בנפש ויהיה מצע לאותן ההשפעות הגדולות הבאות מכוחה של תורה... כל דבר של תורה צריך דרך-ארץ שיוקדם לו".

פרשות יתרו-משפטים עוסקות בקבלת התורה - מעמד הר סיני ועשרת הדברות בפרשת יתרו, ופירוט של עשרות מצוות ומשפטים נוספים בפרשת משפטים, שהינה המשך ישיר של פרשת יתרו, וכדברי רש"י: ואלה המשפטים - 'ואלה' מוסיף על הראשונים.

בויקרא רבה (ט, ג) מובא בשמו של רבי ישמעאל בר רב נחמן ש"עשרים ושישה דורות קדמה דרך ארץ את התורה" - מבריאית העולם שבפרשת בראשית ועד מתן תורה שבפרשת יתרו חלפו עשרים ושישה דורות. הפרשיות שקדמו למתן תורה נחשבות ל'דרך ארץ' - סיפורי בראשית, המבול, דור הפלגה וסיפורי האבות, באו ללמדנו דרך ארץ מהי. המידות הטובות, שאותן אנו לומדים מחיי האבות בחומש בראשית - מעשה אבות סימן לבנים - קודמות ומהוות הכנה ותשתית ל'תורה' שקיבלנו בחומש שמות בפרשת יתרו ומשפטים.

עיקרון זה של "דרך ארץ קדמה לתורה" מודגש אף בכמה מקומות בפרשיות שלנו:

- השפת-אמת מבאר, שפרשת יתרו, שבמרכז מובא ענין מתן תורה, פותחת דווקא בעצתו של יתרו למשה להקים מערכת משפט, מכיוון ש'דרך ארץ קדמה לתורה': 'דרך ארץ' - הקמת מערכת משפט שתסדיר את היחסים בין אדם לחברו, ורק לאחריה 'תורה' - מתן תורה. וניתן אף להוסיף על דבריו שהתורה רצתה להדגיש בכך שיש הנהגות ומשפטים שיש לקיים גם בלי קשר למתן תורה ולציווי אלו.

- לפני מתן תורה, התורה מציינת 'יוחן שם ישראל נגד ההר' ופירש רש"י: "כאיש אחד בלב אחד". האור-החיים עמד על כך שכשעם ישראל מאוחדים ומסבירים פנים זה לזה (ונוהגים בדרך ארץ), הרי אז הם ראויים לקבל את התורה.

- מעיון בעשרת הדברות עולה שלמעלה ממחצית מהדברות עוסקות במצוות שבין אדם לחברו, ואשר מצופה מאדם מן היישוב להקפיד עליהם אף טרם קיבל ולמד את התורה, ואולי זהו הביאור הפשוט ליישוב הקושי המפורסם של הקדמת 'נעשה' ל'נשמע' - 'נעשה' תחילה את הלכות דרך ארץ, ורק אח"כ 'נשמע' את דברי התורה והמצוות.

- בסוף פרשת יתרו נאמר "ואם מזבח אבנים תעשה ל'". רש"י מביא

לזכרו של

פרופ' אלתר חיים דב לנדאו ז"ל,
חבר המועצה האקדמית במכללת שאנן

פרופ' טליה הורוביץ

פרופ' אלתר חיים דב לנדאו ז"ל

פרופ' דב לנדאו הכהן, חבר המועצה האקדמית במכללת שאנן, הלך לעולמו ביום ז' בטבת תשע"ד.

יליד הונגריה, בן למשפחה חרדית ציונית, עבר תלאות קשות מנשוא בזמן שואת אירופה כעובד כפייה במחנה העבודה, מנרסדורף, וכאסיר מחנות ברגן-בלזן וטרזינשטאט. שוחרר על-ידי הרוסים. כשעלה בעלייה אי-לגלית באניית המעפילים, "המעפיל האלמוני", נתפס על-ידי הבריטים והוגלה לקפריסין, שם למד בישיבת בני עקיבא שבמחנה. ב-1947 עלה לארץ, למד בישיבת בני עקיבא שבכפר הרא"ה ובבית הספר החקלאי שבכפר הנוער הדתי. שירת בצה"ל, למד באוניברסיטת "בר-אילן" ולימד בה כשלושים ושלוש שנים.

במשך ארבע עשרה שנים (1978-1992) שימש גם כמפמ"ר (=מפקח ארצי) להוראת ספרות ולשון בחינוך הדתי, היה חבר בוועדות לתכניות לימודים לספרות ולחיבור, וכיהן כיו"ר ועדת המקצוע במינהל החינוך הדתי.

היכרתיו לראשונה כסטודנטית לתואר ראשון באוניברסיטת "בר אילן". מאוחר יותר, כשלימדתי בבתי-ספר על-יסודיים, הוא היה 'המפמ"ר שלי': מעורבות כשלו, התמצאות כשלו ודאגתו ללא גבולות להוראה תקינה - רב-ממדית בדרך כלל - קשה למצוא. מעולם לא התנשא. מעולם לא התיימר להיות 'זדע כל'. שיתף, הפעיל ובנה מערכת תומכת ואוהבת.

היכרתיו גם כחבר פעיל במועצה האקדמית העליונה של מכללת "שאנן". מעולם לא קיבל על עצמו תפקיד אלא אם כן היה מאוד מעורב בו. וכזה היה גם במסגרת זו: שאל, חקר, שלח טיוטות-עמדה ודחק בחבריו לקבל תשובה.

לאו מילתא זוטרתא היא!

חלק מספריו התפרסמו על-ידי הוצאת המכללה - אותם אלה שסבר שמקומם במכללות להכשרת מורים.

אני גם מכירה מקרוב מקצת מי שזכו שד"ב היה המנחה שלהם בלימודי התואר השלישי. כולם גומרים עליו את ההלל.

כל אלה מקצת מפניו האקדמיים ו/או הפדגוגיים.

אך דב היה בעיקר 'מענטש' (=אדם במובן הרחב ביותר של המילה). הוא תמר ועזר, שיתף וסיפר. איש חברה אמיתי.

חבל על דאבדין ולא משתכחין.
יהי זכרו ברוך!

רחלי שולשטיין
יהדות ותושב"ע, הגיל הרך

נעים מאוד, שמי רחלי שולשטיין. אני מתגוררת בקרית-שמואל עם בעלי, צבי, ובנותינו האהובות, צהלה וצופיה. נולדתי בקרית מוצקין, למדתי בבית-הספר היסודי "מצפה" ובאולפנת בני עקיבא "סגולה". גם את השירות-הלאומי בחרתי לעשות בקרית-מוצקין כמדריכת ילדים ונוער, בימי עיון במרכז משמעות (מורשת, שואה, מסורת, ערכים ותקומה). מיד עם תום תקופת השירות, התחלתי לימודי תואר ראשון בפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר-אילן, שם השלמתי גם את לימודי התואר השני, במסלול גישור. התמחיתי בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה, ובשנת תשס"ו הוסמכתי לעורכת-דין. מאחר וחשקה נפשי באקדמיה ולא בפרקטיקה (מאז ומתמיד אני אוהבת ללמוד וללמד וכנראה שזה ייעודי...), בחרתי להמשיך ללימודי תואר שלישי. במסגרת זו השתתפתי במגוון קורסים במחלקה לתלמוד באוניברסיטת בר-אילן. בימים אלו, אני כותבת את הדוקטורט בנושא "שילובם של אנשים עם מוגבלות פיזית בחברה לאור ההלכה היהודית". המחקר מתמקד בתיאור ובניתוח יחסיה של ההלכה לאנשים עם מוגבלויות גופניות, תוך עמידה על ההתאמות של ההלכה לצרכיהם של הנכים, וכן על החובות שחלות על החברה בהקשר זה. מעניין אותי במיוחד לבחון האם וכיצד מחייבת ההלכה את הציבור ומנהיגיו להקדיש משאבים אנושיים וכלכליים עבור פיתוח, שכלול והנגשת החינוך, המרחבים והמתקנים הציבוריים לרווחתם של ילדים עם מוגבלות.

מזה חמש שנים אני משמשת כעוזרת הוראה ומתרגלת במרכז האקדמי למשפט ועסקים ברמת גן ובמרכז האקדמי כרמל. בנוסף, אני חוקרת צעירה בפריקט "זכויות אדם והיהדות" במכון הישראלי לדמוקרטיה. במשפחת שאנן אני שמחה ללמד את הקורסים: "הבית היהודי - הלכה ומדרש" ו"זכויות הילד ביהדות" במסלול הגיל-הרך. כמו-כן, אני מלמדת קורסים נוספים ביהדות בחוג לתושב"ע וכן במסגרת לימודי-המשך. בחוג לחינוך מיוחד, אני מעבירה סדנת כתיבה אקדמית, ובמסלול בית רבקה אני מלמדת סמינריון בנושא: "בין אחריות למנהיגות". אני חשה כי נפלה בחלקי זכות גדולה ליטול חלק בעשייה הברוכה במכללה ומייחלת להמשיך הצלחה בביצוע שליחותנו החשובה.

איריס גיל

חינוך גופני, הגיל הרך

"בכובע" האישי, אני בת 48 וגרה ביישוב הקהילתי "עצמון" שבגליל התחתון. גם אני, כנראה כמו כולנו, משתדלת לחפש ולמצוא את האיזון בין המשפחה, החברים, הקריירה, העיסוקים הפרטיים, העשייה הציונית והעשרת העולם הפנימי. לא אוכל להציג את כל התחומים הסובבים אותי אך אשתף, שבתקופה זו של החיים, אני מסתכלת בסיפוק ובגאווה על שלושת ילדיי הפרטיים: הבן הגדול בקורס מ"פים, הבן השני התחיל בלימודי הוראה של האוניברסיטה העברית בירושלים (היסטוריה ואזרחות) והבת במכינה קדם-צבאית בנצרת עלית.

"בכובע" המקצועי אני מלמדת את הקורס "התפתחות סנסו-מוטורית מגיל הינקות ועד הילדות" במכללה. במקביל, אני מלמדת בטכניון ובמכללות אוהלו ובראודה נושאים שונים הנכללים תחת המטרייה של "קידום בריאות על-ידי תנועה". הכנת הקורסים ולימודם מהנים אותי ביותר ומתבססים על מעל 20 שנות הוראה בתחום החינוך הגופני ושיטת פלדנקרייז. בדוקטורט, אשר סיימתי לפני כחודשיים, חקרתי את השפעת שיעורי הפלדנקרייז ושיטה נוספת המבוססת על ניסיוני האישי, על סטודנטים בטכניון.

כולי תקווה שמכללת שאנן תמשיך לשמש לי מקום עבודה נעים מבחינה אנושית ומאתגר מבחינה מקצועית. אני מאחלת לכל צוות "הגיל הרך" ולשאר המרצים והעובדים במכללה המשיך שנת לימודים פורייה ומוצלחת. שנדע להיות אנשי מקצוע מצוינים, כל אחד בתחומו ואנשי חינוך למופת.

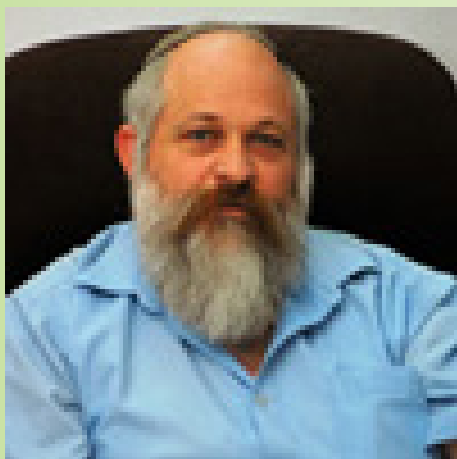

של המל"ג). במקביל להוראה במכללה אני מלמדת בתיכון לבנות בראשון לציון. במכללה הצטרפתי לחוג להיסטוריה של עם-ישראל. חוג צעיר ומתפתח. התקבלתי בחום רב על ידי סגל מקסים ומפרגן. אני מלמדת על התנועה הציונית בראשיתה וכן קורס מתודי במכינה הקדם אקדמית.

עדה גבל

החוג להיסטוריה של עם ישראל

עדה גבל, נולדתי וגדלתי בירושלים כעדה קמפנינו, לאחר נישואי עברתי לגוש קטיף. עם חורבנו של גוש קטיף עברנו, בעלי אני וילדינו, לתל-אביב ומאז אנו גרים בעיר העברית הראשונה. אני אמה לחמישה ילדים נהדרים ובמקביל מקווה לסיים עוד לפני סוף הסמסטר הנוכחי את עבודת הדוקטורט שלי העוסקת בחקר הסתדרות פועלי אגודת ישראל בארץ-ישראל בשנותיה הראשונות. מזה שלוש עשרה שנה אני תלמידת החוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת בן גוריון בנגב, ובשלוש השנים האחרונות מלגאית רוטנשטיין (קרן הצטיינות לחוקרי מדעי הרוח

שרגא פישרמן

נשוי, אב לארבעה וסב לעשרה (וחצי), גר במרכז שפירא. למדתי בישיבת הגולן ובישיבת אור עציון ואחר-כך, במקביל להיותי מחנך, באוניברסיטת בר אילן. עבדתי כר"מ וכיועץ חינוכי במשך 11 שנים, אחר-כך עסקתי בניהול אקדמי במשך 26 שנים. כיום אני שמח להיות שותף לעשייה החינוכית במכללת שאנן.

מתעניין ועוסק, במחקר ובטיפול, במתבגרים. עסקתי רבות בתופעת הדתל"שים וכיום חוקר את תופעות האדיקותיות-יתר והאינטימיות בחברה הדתית וכן את הזהות המקצועית של מורים, מנהלי בתי-ספר ויועצים חינוכיים.

עד כה פורסמו ספריי: סוגיות בפסיכולוגיה בגישה הפסיכודידקטית, נוער הכיפות הזרוקות, על מה אבדה, חינוך כיתה (בשיתוף), להיות מחנך (בשיתוף) והזולה של חצרנו.

חבר בוועדות שונות של המחוזות ומשרד החינוך (בתי-ספר בניסוי, פתיחת אזורי רישום), עורך כתב העת "הייעוץ החינוכי" וסוקר מטעם כתבי-עת נוספים.

תחביבי העיקרי צילום.

יובל ואדעי

החוג לתנ"ך

שמי יובל ואדעי. נולדתי בתשל"ו ברחובות, למדתי במס"ד תחכמוני ובישיבת הדרום. לאחר מכן למדתי בישיבת ההסדר "בית ועד לתורה הר-חברון" שבעתניאל. במסגרת זו התגייסתי לצבא כחובש קו-סגול, למדתי לתעודת הוראה ולתואר B.Ed., ריכזתי את שלוחת מכללת הרצוג וערכתי את ביטאון הישיבה "גלת". בשנתי השביעית בישיבה מוניתי כעוזר ר"מ, ובשנתיים שלאחר מכן זכיתי לשמש ר"מ לשיעור ב' ולשיעור א', ובמקביל נישאתי לכרמית-רחל ונולד לנו בננו הגדול. אחר כך נדדנו צפונה לשנה בגרעין התורני בחצור הגלילית, ושנה לאחר מכן שימשתי ר"מ במכינה קדם-צבאית בשלומי. משם הגענו לצפת, בה אנו גרים עד היום, עם ששת ילדינו, ומאז הספקתי ללמד בישיבת ההסדר "מרכז תורני לאומי" שבצפת, בישיבה התיכונית "יבנה" שבחיפה, באמ"ת כרמיאל ובישיבה התיכונית "בר יוחאי" במירון. במקביל להוראה באמ"ת כרמיאל למדתי לתואר שני במקרא באוניברסיטת חיפה והתחלתי ללמד חיילים בתהליך גיור במסגרת קורס נתיב וסמינרי ההמשך. כיום אני לומד לתואר שלישי במקרא באוניברסיטת חיפה (שנה ג'), כשנושא הדוקטורט הוא מבנה ספר שופטים, זווית הראייה היא ניתוח ספרותי ומבנים ספרותיים. בשנה שעברה זכיתי להצטרף למשפחת שאנן כמרצה לתנ"ך. במקביל התחלתי להרצות בשלוחות הבנים של סמינר תומר דבורה, המתקיימת בישיבת אורות האר"י בצפת.

מה

לבגדי-השרד ששרדו במשרד?

עדנה אייל גרנית

בפרשות-המשכן הנקראות בשבועות האחרונים מופיעה המלה "שרד" בצירוף "בגדי-שרד":
"את **בגדי השרד** לשרת בקודש, את בגדי הקודש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן" (שמות ל"ה, י"ט)

מה הם בגדי-שרד אלו?
נחלקו בדבר מתרגמים ופרשנים, ראשונים ואחרונים. מפשט הפסוקים עולה, לכאורה, שלא מדובר בבגדי-אהרן ובניו, שהרי נפרדים "בגדי-השרד" מ"בגדי-הקודש" הנזכרים בהמשך הפסוק. כך עולה גם מתיאור הביצוע: "ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי-שרד..., ויעשו את בגדי-הקודש אשר לאהרן..." (שמות ל"ט, א'). לשון "עשייה" מוזכרת פעמיים בפסוק, ולכאורה יש ללמוד מכך, שבשתי עשיות הכתוב מדבר, ולפיכך בגדי-השרד ובגדי-הקודש של הכהנים אינם היינו הך.
כך סבור רש"י. לשיטתו, בגדי-השרד הם הבגדים, ששימשו לכיסוי הכלים בזמן המסעות, והם אינם קשורים לבגדים, שלבשו הכהנים המשרתים בקודש. גם רשב"ם, נכדו של רש"י, ואף אבן עזרא הולכים בדרך זו.

מפתיע במקצת הוא פירושו של דון יצחק אברבנאל, שלפיו שימוש בגדי-השרד לנקיון כלי-המשכן: "שהיו בגדים (בגדי השרד) שעשו לנקות בהם כלי-הקודש, כדי שיהיו תמיד נקיים וטהורים, ומפני זה נזכרו תמיד בגדי-השרד אחר כלי-המשכן".

ר' חזקיה בן-מנחם, בעל פירוש "חזקוני" הולך בדרכו של רש"י, שלפיה בגדי-השרד שימשו לכיסוי הכלים. הוא מבאר כי נקראו בשם "שרד", כיוון שנעשו משאריות (משרידי) האריגים שנתרמו: "בגדי-השרד - לשון "פליט ושריד". מה שנשאר ממלאכת יריעות-המשכן ומבגדי-הכהונה, מהפרוכת ומהמסך עשו בגדים (כיסויים) לכסות את ארון - העדות, השולחן, המנורה והמזבחות". בגדי-השרד הם, אפוא, השרידיים מן האריגים שהביא העם למלאכת-המשכן.

הרמב"ם סבור, כי בגדי-השרד הם כינוי לבגדיו של אהרן הכהן: "הנכון שנפרש "בגדי-השרד" - בגדי הייחוד, כלומר בגדים שתייחד בלבישתם אחד העם הגדול מאחיו". גם הרמב"ם לשיטתו מקשר את בגדי-השרד ל"שריד" ומבאר, כי כשם שהשריד, הניצול, הריהו יחיד לעומת אלו שלא שרדו- כך בגדי-השרד מיוחדים לאהרן הכהן לבדו. אונקלוס מתרגם "בגדי-שרד": "לבושי שימוש" - בגדי-שירות. כך, כעבור שנים, החלו בתקופת-ההשכלה לקרוא למדים ייצוגיים בשם "בגדי-שרד", ומכאן גם "רכב-שרד" ו"דירת-שרד".

בהשראתם חידש אליעזר בן-יהודה לפני כ-130 שנה את המילה "משרד" וכתב בעיתונו "האור": "שם "משרד" לאומר מקום-השרד, והוא מכוון ממש למלה האנגלית "אופיס"... בית-העבודה, "בית-השרת" לאיזה דבר.

מכל הנאמר לעיל אנו מגלים את השפעתו של צירוף מקראי עתיק יומין על חידוש מילים בעברית החדשה.

עשייה חברתית רב-תרבותית במכללה

כי: "מדובר בפרויקט בעל חשיבות היסטורית רבת מעלה, שכולל בחובו מסרים של בנייה ותקווה. מלבד הכרת הטוב והתודה לאנשים המופלאים הללו, מדובר גם בפרויקט העצמה, שמעביר לסטודנטיות מסר של נתינה לאלו שבזכותם אנו חיים כאן".

סגנית השר לאזרחים ותיקים, ד"ר לאה נס: "פרויקט התיעוד 'לדורות', עליו מופקד המשרד לאזרחים ותיקים, הוא בעל חשיבות לאומית ראשונה במעלה. כבת לניצולת שואה, אני מכירה באופן אישי את הצורך לתעד את סיפורם של אלו שעברו את מוראות השואה והנחילו לנו את מורשת ההנצחה והזיכרון. היום, עם התמעטות ניצולי השואה, ישנה חשיבות גדולה עוד יותר לתעד את סיפורם. המהווה חלק מרכזי מההיסטוריה שלנו כעם. אני מברכת את מכללת שאנן, והעומד בראשה, על הצטרפותה למיזם הלאומי וקוראת למוסדות נוספים לנהוג כך".

כאמור, במקביל לפרויקט "לדורות", מתגבש בימים אלו מהלך ראשוני במכללה לשילוב תוכנית נוספת, העוסקת בתיעוד ובהנצחת השואה, שמקיים מינהל החינוך הדתי למכללות הדתיות לחינוך, בראשות ראש המנהל, הרב דוקטור אברהם ליפשיץ, במסגרתה מתעדים תלמידים מכיתות י"א עדויות של ניצולי שואה כחלק מחובותיהם בלימודי ההיסטוריה.

המרכזת האקדמית במכללה, ד"ר אסתר כלפון: "כמכללה אקדמית המכשירה מורים תוך בחינת צרכי השדה, נבדקת אפשרות ללוות ולהכשיר קבוצת מורים להיסטוריה, מפעילי התוכנית, או לחילופין ללוות ולהכשיר קבוצת תלמידים בתהליכי תיעוד המפגשים עם ניצולי השואה. קבוצות אלו יהוו פייולט שבמסגרתו ילווה הצוות אקדמי של החוג להיסטוריה והעומד בראשו, ד"ר יצחק ציטרין, את תהליך הטמעת התוכנית. הנתונים שייאספו במהלך ליווי הפייולט ישמשו בסיס להפקת לקחים להמשך הטמעת התוכנית בשנים הבאות".

עוד מדגישה כלפון כי: "אני מאמינה בחשיבות של ליווי אקדמי לתהליך הטמעת התוכנית. אין ספק כי תוכנית זו הינה בעלת ערך חינוכי-לאומי. המכללה המכשירה את עתודת המורים של החינוך הדתי, רואה עצמה חלק בלתי נפרד ושותפה ביישום 'עדי החינוך הדתי'. המפגש בין בני נוער לבין ניצולי שואה חשוב לחיזוק תודעת הדור הצעיר בשמירת זיכרון השואה ובהנחלתו כמבוגרים בדורות הבאים.

מכללתנו מצטרפת זו השנה ה-10 לפרויקט "לדורות" - הפרויקט הלאומי לתיעוד ניצולי שואה "לדורות" של המשרד לאזרחים ותיקים. במסגרת זו יפקדו סטודנטיות משנים ב' וג' בתי ניצולים מאזור חיפה והקריות ויתעדו את סיפורם, זאת לאחר שיעברו הכשרה מטעם המשרד לאזרחים ותיקים ויד ושם. מי שתרכז את הנושא מטעם המכללה היא דיקנית הסטודנטים, נחמה טיטלבוים. ראוי לציין כי כל סטודנטית שתשתתף בפרויקט זה תצבור נקודת זכות אקדמית במהלך לימודיה וזאת על-פי החלטת ראש המכללה, ד"ר פריש, הרואה חשיבות ממדרגה ראשונה בפרויקט הנצחה זה. במקביל לפרויקט "לדורות" החליטה המכללה להצטרף לקריאתו של מינהל החינוך הדתי למכללות הדתיות לחינוך בראשות הרב דוקטור אברהם ליפשיץ, להשתלב ביישום תוכנית חדשה בבתי-ספר - "חמ"ד ועד", במסגרתה מתעדים תלמידים מכיתות י"א עדותם של ניצולי שואה כחלק מחובותיהם בלימודי ההיסטוריה.

ראש המכללה, ד"ר יחיאל פריש: "ההצטרפות לפרויקטים להנצחת השואה, הינה חלק ממודל חינוכי, שעל-פיו אנו נוהגים, המדגיש את הצורך בהקניית הלימה בין אקדמיה ולבין היענות לצרכים חברתיים. המדובר בפרויקטים בעלי חשיבות רבה להקניית זיכרון לדורות הבאים, כאשר הסטודנטיות והתלמידים יאספו עדויות מאנשים עתירי זכויות, הנמנים לצערנו עם דור הולך ונעלם".

"לדורות" הוא מיזם של המשרד לאזרחים ותיקים, שנוסד מתוקף החלטת ממשלה, ומהווה כיום מרכיב חשוב בהוקרתם והנצחתם של ניצולי השואה החיים בישראל. במסגרת "לדורות" נשלחים מתנדבים לבתי ניצולים ומראיינים אותם. הסיפורים מועלים לאתר האינטרנט "לדורות" ופתוחים לקהל הרחב, עד כה תועדו כ-5000 סיפורים. דיקנית הסטודנטים במכללה, גב' נחמה טיטלבוים: "מרגש מאוד שהסטודנטיות ייפגשו אחת לשבוע עם ניצולי השואה בבתיהם ויתעדו את סיפורם, שיצטרפו למסמכי "לדורות" בו הצטברו מעל ל-5,000 תיעודי ניצולים. הכשרה מקצועית מקיפה תוענק לסטודנטיות לפני, במהלך ולאחר מלאכת התיעוד, על מנת שהסיפורים החשובים הללו יובאו בצורה המיטבית לתודעת הציבור בישראל". עוד מדגישה טיטלבוים

תרומה למען הקהילה

אורנה שניידר

במסגרת מתווה ההכשרה של מסלול הגיל הרך ששם לנגד עיניו להכשיר גננות בעלות רגישות לסובכבים, המשכנו זו השנה השנייה לאמץ את מרכז הקליטה לעולי אתיופיה, הסמוך למכללה. במסגרת תוכנית תרומה לקהילה, המהווה חלק מפריקט התערבות שנתית, מגיעות בשעות אחר הצהריים, סטודנטיות מהמסלול לגיל הרך למרכז הקליטה העירוני, ומקיימות פעילות משותפת של ילדי הגן והוריהם. הפעילות הראשונה שקיימו השנה סטודנטיות שנה ג', התמקדה בנושא בריאות השן "שיניים צחצחת-ניצחת". בחשיבה משותפת שניהלנו בין צוות המכללה לצוות מרכז הקליטה כדי לאתר מהם הצרכים של קהילת העולים האתיופיים, הועלה הצורך ללמד את העולים נהלי בריאות שהתעוררו בעקבות מעבר העולים לתרבות צריכה שונה. אחד הקשיים הוא, המפגש הבין-תרבותי עם המזון המערבי, שמחייבת ללמוד דפוסי התנהגות שונים כמו טיפוח

ושמירה על בריאות השיניים. בשל חשיבות הנושא, חשוב היה לקיים פעילות משותפת של הורים עם ילדיהם שלוותה מגשרת מטעם מרכז, וסייעה בתרגום הדברים ובהשתלבות ההורים לכל אורך הפעילות. בהתאם לכך תוכננה פעילות חווייתית עשירה ומגוונת. הילדים למדו על חשיבות השמירה על בריאות השן החל בתזונה נכונה וכלה בחשיבות צחצוח השיניים. הילדים והוריהם נחשפו למזונות בריאים לשיניים. בכדי להדגים את פעולת הצחצוח, קיבלו הילדים תמונה שהייתה מכוסה בשכבת צבע, אותה היה עליהם לגרד באמצעות מריחת משחת שיניים ושפשופה באמצעות מברשת שיניים. בסיום הגירוד שכבת הצבע, התגלה לקול צהלות הילדים, סמיילי מחייך שכולו שיניים צחורות. בנוסף הכינו הילדים כוסיית צבעונית שלתוכה הכניסו מברשת שיניים חדשה ומשחה. הפעילות הסתיימה בהמחזה משותפת של הסטודנטיות והילדים על חגיגה של חיידיקים בפיו של ילד שאהב לאכול רק ממתקים שפגעו בשיניו וכמובן הסתיימה בצחצוח השיניים של כל הילדים. במהלך השנה יתקיימו מספר מפגשים נוספים על ידי סטודנטיות מסלול הגיל הרך שילוו במחקר, שיבחן מגמות בתפיסת סטודנטיות להוראה את הקשר

של הורה-ילד בקרב עולי אתיופיה. מטרת המחקר:

1. לבחון כיצד תופסות סטודנטיות להוראה בגיל הרך את הקשר בין הורה ילד בקרב עולי אתיופיה?
2. לבחון האם קיימים הבדלים בין עמדות הסטודנטיות בין שנתון הלימוד?
3. אילו שינויים חלו בקרב הסטודנטיות בעמדות הבין-תרבותיות כלפי עולי אתיופיה, בעקבות תוכנית ההתערבות הקהילתית?

כל שנתון אחראי על תכנון והפעלה של פעילות הורים וילדי גן חובה בתחומי תוכן שונים. סך הכל משתתפות כשישים סטודנטיות ממסלול הגיל הרך בשנים א', ב' ו-ג' במהלך ארבע מפגשי הפעלה לכל אורך השנה. המחקר יתבצע בזמנית בשתי פרדיגמות מחקריות. בפרדיגמה הכמותית, שתבוצע על-ידי מירב חמי, ימלאו סטודנטיות שאלון הנוגע לתפיסותיהן לגבי קשר הורה-ילד בקרב יוצאי העדה האתיופית. הסטודנטיות ימלאו את השאלון פעמיים: פעם אחת לפני הפעילות, בהתייחס לציפיות שלהן, ופעם נוספת לאחר הפעילות. בניתוח הנתונים יושוו עמדותיהן של הסטודנטיות לפני הפעילות לעמדתן לאחר הפעילות, במטרה לבחון את השינוי בעמדות בעקבות החשיפה לפעילות משותפת של הורים וילדים. כמו-כן, ישוו עמדותיהן של סטודנטיות משנים שונות, על מנת לבחון באיזו מידה ההתקדמות במסלול ההכשרה בהוראה משפיע על העמדות הנוגעות לקשר הורה-ילד. לצורך ההשוואות נשתמש בניתוח שונות מסוג ANOVA.

בפרדיגמה האיכותנית, שתבוצע על-ידי, תתבקש כל סטודנטית בסיום הפעילות, לכתוב רפלקציה עשירת תיאורים, על ביטוי קשר של הורה-ילד, שצפתה במהלך הפעילות. הסטודנטית תתבקש גם לשלב התייחסות אישית לגבי תחושותיה והתובנות האישיות מהתיאורים שתעדה. כל הרפלקציות יעברו ניתוח באמצעות שני כלים: ניתוח תוכן פתוח, שיוביל לקידוד

קטגוריות לשם מציאת תמות מרכזיות וכן ניתוחי שיח. הממצאים יציגו על מגמות ביחס של סטודנטיות להוראה כלפי עולי אתיופיה וכן אילו שינויים פדגוגיים ורגשיים עוברות במהלך שנות הכשרתן במכללה ביחסם לעולים.

הממצאים בשתי הפרדיגמות יסייעו להסיק מסקנות יישומיות לגבי תוכנית ההכשרה של הסטודנטיות במסלול הגיל הרך, השמה את יעדיה לקראת הכשרת גננות בעלות הווייה חינוכית רב-תרבותית.

plce

המחנה

החניכים והחניכות יקבלו:

הנכם מוזמנים להצטרף לזמן קצר של חופש חופשי

הפעילות תתקיים ב-16

זמן קצר של חופש חופשי

החניכים והחניכות יקבלו:

הנכם מוזמנים להצטרף לזמן קצר של חופש חופשי

הפעילות תתקיים ב-16

זמן קצר של חופש חופשי

הקונגרס השישה עשר למדעי היהדות ד"ר יצחק ציטרין

החוג לגיל הרך

ד"ר ניצה דורי, ראש המסלול לגיל הרך, נשאה הרצאה: השתקפות מגמות ציוניות ב"איל מכביאוו": כתב-העת בלאדינו של יהודי סלונקי.

החוגים לתנ"ך ולתושב"ע

פרופ' סליה הורוביץ, ראשת תוכנית מוסמך בתנ"ך, נשאה הרצאה: זיקתם של פיוט קדום וסונטה מודרנית לספר יונה.

הרב ד"ר ירון זליברשטיין, ראש החוג לתושב"ע, נשא הרצאה: אקדמות למהדורה מדעית: ירושלמי ראש השנה.

הרב ד"ר רונן לוביץ, נשא הרצאה: מלחמה ומוסר במשנתם הרעיונית של רבני הציונות הדתית.

ד"ר מיכל דל, נשאה הרצאה: יחסו של מלבי"ם לפירושי חז"ל שלא בתחום ההלכה ושימוש בהם בפירושי.

הרב ד"ר אפרים זאנד, נשא הרצאה: מהו הקשר הכתוב לפי רש"י?

ד"ר ברויה ארן, נשאה הרצאה: "הפקר בנות" בפרשנות רמב"ן.
ד"ר דוד שניאור, נשא הרצאה: "התייחסות פרשני רש"י למפת גבולות הארץ בפרשת מסעי".

הקונגרס השישה עשר למדעי היהדות התקיים בין התאריכים 1.8.2013-28.7.2013 באוניברסיטת העברית בהר הצופים. לצד תרומתם המוכחת להתפתחות הספרות התורנית, עשויים מדעי היהדות לתרום גם לבנייה של החברה היהודית בימינו, על אתגריה המורכבים. מאות אנשים שפקדו את הקונגרס למדעי היהדות גילו שמקורותיה של תורה ישראל עדיין עשויים ליצור חיבור, גשר-קשר, בין יהודים מכל רחבי העולם, להגדיל תורה ולהאדירה.
להלן משתתפי מכללת שאנן:

החוג להיסטוריה

ד"ר יצחק ציטרין, ראש החוג להיסטוריה, יו"ר מושב: הקהילה היהודית בסלונקי: מודרנה, לאומיות ועלייה לארץ-ישראל; כמו-כן, נשא הרצאה: השתקפותם יחסם של יהודי סלונקי לארץ-ישראל, לעלייה ולהתיישבות בין שתי מלחמות העולם: דימוי ומציאות.

ד"ר חנן בירנבוים, נשא הרצאה: ביקורי ויטליוס נציב סוריה בירושלים ומקורותיו של יוסף בן מתתיהו.

ד"ר מאיר בן שחר, נשא הרצאה: הכהן הגדול, אלכסנדר והשומרונים: מאגדת מקדש למעשייה פוליטית.

ד"ר בעז כהן, נשא הרצאה: "החייל הישראלי המתפלל" כסמל תרבותי בחברה היהודית והישראלית בת-זמננו.

ד"ר אליעזר שריאל, נשא הרצאה: המאה הנעלמה: לבירור השפעותיו של המחקר ההיסטורי-הלכתי על הבנת תהליכים מרכזיים בחברה היהודית באירופה במאה ה-18.

ד"ר יעקב דויטש, כיהן כמנהל הקונגרס בינלאומי ה-16 למדעי היהדות.

כ"א-כ"ה באב תשע"ג
28.7 - 1.8 / 2013
האוניברסיטה העברית
הר הצופים, ירושלים

הקונגרס העולמי
השישה עשר
למדעי היהדות
ירושלים, כ"א-כ"ה באב תשע"ג (28.7-1.8.2013)

יתקיימו כ-1600 הרצאות ב-420 מושבים בנושאים:
המקרא ועולמו; ספרות חז"ל, משפט, עברי ומחשבת ישראל; תולדות עם ישראל, החברה היהודית בת זמננו וחינוך יהודי; ספרות עברית, ספרות היהודים ופולקלור; לשון עברית, יידיש ולאדינו; אמנות יהודית, מוסיקה יהודית, תיאטרון וקולנוע; ומפעלי מחקר מידע. **אירועים תרבותיים ויריד ספרים וטכנולוגיה בינלאומי.**

להרשמה ולתוכנית הקונגרס

פרטים נוספים ניתן לקבל במשרדי האיגוד העולמי למדעי היהדות.
טל: 02-5325841, 02-5882593; פקס: 02-5325910
דוא"ל: jewishst@vms.huji.ac.il

ההשתתפות כרוכה בתשלום. הנחות תינתנה לסטודנטים, לחיילים, לעובדי הוראה ולגמלאים. הקונגרס מוכר לגמול השתלמות לעובדי הוראה.

ערב הוקרה

לרב יוסף שאר-ישוב הכהן

בתאריך י"א בחשוון, יום חמישי (14.11.2013) נערך במכללה ערב הוקרה לרב יוסף שאר ישוב הכהן, לשעבר רבה הראשי של חיפה, זאת לרגל הוצאת הספר "האיש על העדה - סיפור חייו ופועלו של הרב יוסף שאר-ישוב כהן", שכתבו ראש המכללה, ד"ר יחיאל פריש וידידיה כהן.

באירוע השתתפו, בין היתר גם יו"ר מרכז ישיבות בני עקיבא וישיבת ההסדר אור עציון, הרב חיים דרוקמן, הרב הראשי (דימוס) יונה מצגר, נשיא אוניברסיטת בר אילן הרב פרופ' דניאל הרשקוביץ, השופטת ובת המשפחה תחיה שפירא וסגן ראש עיריית חיפה שי בלומנטל.

הערב כלל סרטון מרגש שבו לראשונה נחשפו קטעי ארכיון נדירים שכוללים צילומים שלא פורסמו עד כה של הרב הנזיר, הרב גורן, הרב הרצוג מחתונתו של הרב שאר ישוב כהן - הרב דרוקמן אמר בערב ההוקרה כי "כל מי שמלמד את בן חברו תורה כאילו היה ילדו ואני זכיתי ללמוד ימים רבים אצל 'הנזיר' אביו של הרב שאר ישוב אז הרב שאר ישוב באמת אחי הגדול ולא רק בשנים אלא אחי הגדול. גדול בתורה, גדול במידות, גדול בהנהגה, וגדול בדאגתו והשפעתו האדירה על הציבור. אני מכבד אותך הרב ממעמקי הלב ומאחל לך את כל מלוא שפע ברכת ה' והמשך חייו רוח מכל הבחינות".

הרב יונה מצגר ציין כי הכיר את הרב הכהן "בתור דמות אצילית נפלאה, בין-לאומית שגדל ממש כנכדו לכל דבר של מרן הרב קוק זצ"ל. לא רבים זכו לגדול עד גיל נערות כנזירים מבטן ומלידה ולהתחנך בבית כזה". הרב מצגר וא סיים בדברי הרב יוסף דב סולובייצ'יק מבוסטון

שאמר על הרב שאר-ישוב כהן: "מה שמאפיין את הרב כהן הוא 'הליכות והלכות' בעל הלכות - תלמיד חכם, ובעל הליכות בהתנהלות של בן אדם לחברו. זכתה חיפה והרבנות בא"י לדמות מופת, מיקירי ירושלים אוהב ישראל וטוב לב, אהוב בכל העולם ודמות בין לאומית שמייצגת את ישראל באהבה וענווה אין קץ". נשיא אוניברסיטת בר אילן, הרב פרופ' דניאל הרשקוביץ אמר כי "חיפה היום כנחשבת סמל לשילוב, שיתוף פעולה ודגם לחיים משותפים ובמידה רבה הסטאטוס קוו וההתנהלות ההדדית המכובדת של כלל הקבוצות והמגזרים, הינה הודות לנופר המיוחד של הרב שאר-ישוב כהן".

הרב הכהן בעצמו הודה למחברי הספר אודותיו - ד"ר יחיאל פריש וידידה הכהן - וציטט מפרשת השבוע: "קטונתי מכל החסדים שעשיתם עמדי". הוא ציין כי הוא "מודה בתפילה עמוקה לקב"ה על החסדים הרבים, תודה למורי אחיי ואחיותי ורעיי, וברוך שקיימנו והגיענו לזמן הזה. יהי רצון שנזכה כולנו במהרה לראות בגאולת ישראל".

טקס הענקת פרס 'יקיר החינוך הדתי'

לגב' נחמה טייטלבוים,
לרב ציון גרבי
ולד"ר מנחם שטרן

נחמה טייטלבוים

השנה
השלושים
להענקת
תואר
יקיר החינוך
הדתי

נחמה, לבית אופנהיימר, ילידת 1939 (תרצ"ט), הינה תושבת קריית מוצקין מ-1944.

ב-1959 נישאה ובאותה שנה הוסמכה להוראה בסמינר "בן נון" בחיפה. מאז עוסקת בחינוך, הוראה והדרכה. כלת פרס החינוך במחוז חיפה לשנת 1985.

לימודיה האקדמיים כוללים תוכניות לימוד במקרא והוראת המקרא, פסיכולוגיה של הוראת המקרא בבר אילן, תואר ראשון במקרא במכללת בית וגן בירושלים ותואר שני בסוציולוגיה בשלוחת אוניברסיטת מינסק. התמחתה במתודיקה של הוראת התנ"ך ופרסמה מגוון מאמרים בתחום.

במהלך כל שנות עבודתה פיתחה שיטות הוראה מוצקות דרך וגישות חינוכיות ייחודיות אותן הנחילה לעמיתותיה, תחילה כמחנכת מובילה ולאחר מכן כמנחה מחוזית בהוראת המקרא והתנ"ך בחמ"ד. נחמה ראתה חשיבות עליונה בהפיכת שיעורי התורה למלאי חיות ובביסוסם כמקצוע רב תחומי, תוסס ומעשיר מבחינה יהודית, ערכית ומוסרית. לשם כך פיתחה יחידות לימוד, אותן ערכה והגישה למחנכים בבחינת "שולחן ערוך ומתוקן". בהמשך הצטרפה כחברה בוועדת התוכנית להוראת המקרא בבתי הספר הממלכתיים דתיים בגיל הרך, בכיתות היסוד, בחטיבה ובתיכון ושמה דגש על בנייה ספירלית של נושאי הלימוד מכאן והתרחבות ספציפית על פי יכולת ההפשטה מכאן. בין התוכניות שפיתחה: ההוראה היחידנית במקרא בגישה מט"ח, אשר עוצבה על ידי מט"ח ומינהל החינוך הדתי.

בשל בקיאותה העמוקה בתכנים ובשיטות הייחודיות, הפכה הוראת המקרא במחוז למודל ייחודי עבור המחוזות האחרים. על מנת להעשיר את עבודת המורים, יזמה וקיימה השתלמויות מורים איכותיות ששמן ושמען יצאו למרחוק.

כרבות השנים השתלבה כמרצה, כמדריכה סדוגנית וכדיקנית במכללת שאנן, תפקידים אותם היא ממלאת במסירות עד היום, 13 שנה לאחר פרישתה לגמלאות.

בעבודתה במכללה דואגת ללוות את הסטודנטיות במהלך הלימודים ובתקופת ההתלמדות, בהשתלבות במערכת החינוך ובשנותיהן הראשונות בעבודה. נחמה אף דואגת להשיאן לבני תורה ולסייע להן בהקמת בתים כשרים בישראל המיוסדים על תורה, עבודה ואמונה. אונייה כרויות לכל בקשה והיא מעניקה גיבוי, תמיכה ועצה לכל סטודנטית הזקוקה ליעוץ ולהכוונה. גישתה האימהית והחמה מתממשת בחברותה בוועדה לחלוקת מלגות לסטודנטיות. בכך היא מביאה לידי ביטוי נאמן את הגותו החינוכית של ד"ר אברהם ליפשיץ, ראש מינהל החינוך הדתי, בהקשר לבית חינוך כמשפחה.

מעבר לשליחותה החינוכית אותה היא ממלאת בלהט ובענווה רבה, עסקה במהלך השנים בפעילות ציבורית והתנדבותית ענפה כהדרכת כלות, ביזום שיעורי תורה, חלקם מתקיימים מדי שבת בשבתו במשך עשרות שנים וכהונה כיו"ר תנועת "אמונה" בקריית מוצקין. את כל אלה ועוד עשתה כאם לחמישה, המטופלת בכך בעל נכות קשה. חלק מילדיה ממשיכים את דרכה ועוסקים בחינוך.

נחמה, המלאה באהבת ישראל, מקדישה את מיטב מרצה ועיתותיה לחיבוב תורת ישראל ולהידוק הקשר של תלמידיה לארץ ישראל, לתולדותיה ולמקורותיה.

נכדיה וניניה, כן ירבו, גאים בתרומתה לקהילה הדתית לאומית במקום מגוריה ובמערכת החינוך והיא משמשת להם מופת לצניעות, להתמדה ולהתמקדות בעבודה ובעבודת השם.

על כל אלה ראוייה וזכאית גב' נחמה טייטלבוים לתואר "יקירת החינוך הדתי" תשע"ד.

הרב ציון גרבי

השנה
השלושים
להענקת
תואר
יקיר החינוך
הדתי

הרב ציון גרבי נולד בשנת התש"ד (1944) בלוב, בשנת 1950 עלה ארצה עם משפחתו למעברת "שבות עם" ומשם עברה המשפחה למושב עלמה.

הרב גרבי רכש את יסודותיו התורניים בישיבת בני עקיבא "כפר הרא"ה", בישיבות "כרם ביבנה", "מרכז הרב" בירושלים ו"דשפי אש" בעיר העתיקה בירושלים.

את שירותו הצבאי עשה בגולני ואת השכלתו האקדמית רכש ב"גבעת וושינגטון" ובאוניברסיטת "בר אילן".

הוסמך לרבנות ע"י הרב שלמה גורן זצ"ל והרב מרדכי אליהו זצ"ל.

הרב ציון החל את דרכו החינוכית בגליל העליון בביה"ס "בניה" כמושב כרם בן זמרה, בייס בו למד, לימד ואותו ניהל.

במהלך שנות עבודתו התמיד הרב ציון בלימודים להמשך התפתחותו המקצועית.

בסיום לימודיו ב"ביה"ס לעובדי הוראה בכירים" בירושלים בשנת תשל"ו נקרא ע"י סמנכ"ל משרד החינוך דאז - מר אליהו בר חמא ז"ל - לייסד את מערכת החינוך הממ"ד בכרמיאל.

קיבל את ברכת הדרך מחותנו הרב נץ זצק"ל, שם פעמיו לכרמיאל ואכן הגשים את בקשתו של ר' אליהו בר חמא ז"ל, ומאז ועד היום - שם ביתו. ייסד את ביה"ס היסודי "מוריה" והיה חלוץ בקליטת העולים מאתיופייה ואח"כ גם את עולי "בני המנשה", שהגיעו לביה"ס. לאחר מספר שנים ייסד את ביה"ס הממ"ד ע"י יסודי אמי"ת.

במקביל יום ופתח את סניף תנועת הנוער "בני עקיבא" ואת אגודת הספורט "אליצור" שפעלו בתוך ביה"ס, וכך הפכו מוסדות החינוך הממ"ד לבית חינוך ולמרכז לציונות הדתית המשתף את הקהילה כולה.

הרב ציון הקדיש ומקדיש את כל ימיו לחינוך דורות רבים, כשהוא משרה אווירה חינוכית, תורנית וערכית לצד ליווי מתמיד של צוות המורים בביה"ס ומחוצה לו כשפיקח במשך שלוש שנים באזור הצפון.

לרב ציון חשוב כל תלמיד ועל-כן פיתח כלים פדגוגיים הנותנים מענה לפרט ומאפשרים מעקב מתמיד על כל אחד מהם, בדגש על האחריות למצויי יכולותיו של כל לומד ולומד ואף שקד לשלב את הילדים בעלי הצרכים המיוחדים במסגרת הרגילה במתן מענה ייחודי לצרכיהם.

ואכן, ב"ה" שבניהולו זכה להישגים חינוכיים, לימודיים וערכיים, כשרוב תלמידיו, הנמצאים עמו בקשר עד היום, המשיכו בדרך אותה הנחיל הרב ציון באורחות חייהם כשומרי תורה ומצוות המשרתים את המדינה בשרות משמעותי.

לאחר פרישתו, הרב ציון ממשיך להכשיר מורים כמדריך פדגוגי במכללת "שאנן" ומחזיר בהם את תחושת השליחות המחייבת את העוסקים בחינוך! מלמד תלמידי י"ג, י"ד במכללת "אמי"ת" בפתח תקוה, מפיח בהם תקווה ומוביל אותם למודעות עצמית ולהעלאת הדימוי העצמי בזכות זיאלוג מתמיד ואהבה שאינה תלויה בדבר.

הרב ציון משמש בהתנדבות כרב בית הכנסת "מגדים" וגם שם לא מפסיק להחזיר את משנת הציונות הדתית.

זכה בפרסים רבים: פרס חינוך מחוץ, פרס חינוך מארגון "יתד" - ילדי תסמונת דאון, פרס החינוך הדתי, פרס הסתדרות המורים, יקיר העיר כרמיאל, עובד מצטיין וחתן פרס הציונות הדתית.

הרב ציון נשוי ליוכבד צביה שתחל, בתו של הרב מאיר יהודה נץ זצק"ל ונתברכו בשישה ילדים, נכדים ונינים כ"י.

על כל אלה ראוי וזכאי הרב ציון גרבי לתואר "יקיר החינוך הדתי" תשע"ד.

דר' מנחם שטרן

השנה
השלושים
להענקת
תואר
יקיר החינוך
הדתי

דר' מנחם שטרן נולד בהונגריה ב-1941. כניצול שואה עלה ארצה עם הוריו בשנת 1950.

את הכשרתו הפדגוגית רכש בסמינר למורים גבעת וושינגטון. את שירותו הצבאי עשה בנח"ל.

עם השחרור החל לעסוק בהוראה. תוך תקופה קצרה התמנה מנהל ביי"ס. במקביל החל את לימודיו האקדמיים באוניברסיטת בר אילן בחוגים: חינוך, התמחות במינהל חינוכי ופיקוח ותנ"ך. לתואר שני ושלישי עסק בחקר העלויות לארץ ישראל בתקופת עזרא ונחמיה ובשיבת ציון המחודשת. כניצול שואה הייתה לו מוטיבציה לעסוק בחקר העלויות לארץ ישראל. הוציא לאור ספר העוסק בנושא זה: בין הכרזת כורש להצהרת בלפור שיבת ציון הקדומה והמחודשת.

דר' שטרן יצא לשליחות חינוכית בדרום אפריקה ל-4 שנים כמנהל ביי"ס יהודי. עם שובו ארצה, ניהל את המכללה הטכנולוגית אוטו בנתניה. עבר לנהל מחלקה להכשרת בעלי תפקידים למערכת החינוך ולמערכת החינוך הטכנולוגי במרכז לחינוך טכנולוגי בחולון בחסות האקדמית של אוניברסיטת תל אביב. כהיותו בתפקיד זה הוזמן ע"י הנהלת החינוך הממ"ד לשמש מפקח מתאם ארצי לחינוך טכנולוגי בחמ"ד. מנחם הצליח לפתוח עשרות מנחות ויוקרתיות בחמ"ד שלא היו קיימות עד היכנסו לתפקיד כגון: אלקטרוניקה, מחשוב ובקרה, מחשבים. כמו-כן, פתח מנחות טכנולוגיות ויוקרתיות לבנות ומסגרות לטכנאים והנדסאים כיתות י"ג-י"ד, ביוזמתו נפתחו בתי ספר טכנולוגיים חדשים בחמ"ד. בדרך זו מנע נשירת מאות מתלמידי החמ"ד שבעבר עברו לבתי ספר ממלכתיים שבהם הופעלו מסגרות לחינוך טכנולוגי ויוקרתי. דר' שטרן הקדיש לתחום זה 12 שנה.

לאחר-מכן עבר לשמש בתפקיד מחמ"ד מחוז הצפון במשך 8 שנים. מנחם העלה באורח משמעותי את שיעור הזכאים לתעודת בגרות בקרב תלמידי החמ"ד במחוז הצפון. עודד מורים וגננות ללימודים אקדמיים והכפיל את שיעור מסיימי התואר האקדמי.

ביוזמתו נפתחו בתי ספר של "נועם", גנים, אולפנות וישיבות תיכוניות במחוז הצפון.

פרסם מאמרים רבים בתחום החינוך. השתתף בסמינרים לימודיים בחו"ל: בקנדה, בגרמניה, בסין, בסינגפור, ובכנס של החינוך היהודי בארה"ב כנציג משרד החינוך.

בפעילותו האקדמית מרצה דר' שטרן בחוג לחינוך זו השנה ה-18, בשלוחת אוניברסיטת בר-אילן במכללה האקדמית גליל מערבי. הוזמן לשמש מרצה אורח בחוג לחינוך במשך 3 שנים בשלוחת אוניברסיטת בר-אילן בצפת.

במקביל לעבודתו עסק דר' שטרן מספר שנים בהתנדבות בריכוז בוגרי החינוך הדתי לאחר השרות הצבאי בהפעלת מועדון בוגרים בערבי שבתות בעיר מגוריו נתניה. כמו-כן היה חבר וועד הנאמנים של מכללת "שאנן". משמש כיושב ראש עמותת בית הכנסת "שם לשמעון" בנתניה.

על כל אלה ראוי וזכאי דר' מנחם שטרן לתואר "יקיר החינוך הדתי" תשע"ד.

שיתוף בעשייה ובידע מקצועי בסימן למידה משמעותית

א. "לב לדעת"

בשנה שעברה, נכנסנו למהלך של הטמעת עקרונות תכנית "לב לדעת" שמגמתו היא הכשרת הסטודנטיות ל"הוראה משמעותית", שמטרות-העל שלה הן הפנמת ערכי התורה והזדהות עם תורת ה'.

"הוראה רגילה" שמה לה למטרה את השגת מטרות ההוראה על-פי הטקסונומיה של בלום, מטרות הנעות מידע בסיסי ועד לניתוח והערכה. מטרות אלו הן מטרות בתחום הידע והחשיבה הגבוהה, אולם אין הן נוגעות בתחום הרגש.

"לב לדעת" מרחיבה את קנעד המטרות אל עולם הרגש והאמונה, ועיקר חידושה הוא בכך שמטרות אלו אינן מושגות דרך אגב, אלא הן חלק מהותי משיעור התורה, ונוצרו כלים להשגת מטרות אלו.

דרכי ההטמעה של עקרונות "לב לדעת":

א. קורס 'מתודיקה לתנ"ך'.

ב. קורס 'לב לדעת'.

ג. ההדרכה פדגוגית.

ד. למידה משותפת של צוות ההדרכה הפדגוגית וההדרכה המתודית במסלול היסודי של עקרונות "לב לדעת" וחשיבה כיצד ליישם בתהליכי ההוראה של הסטודנטיות בהתמחויות השונות.

בקורס 'מתודיקה לתנ"ך' מוטמעת החשיבה החינוכית כחלק מהותי משיעור התנ"ך ונזרע הזרע לקראת 'לב לדעת'. אם כן, עיקר הקורס נועד לרכישת כלים להוראת פסוקי התנ"ך ופחות לחינוך הנובע ממנו.

כל סטודנטית במסלולי ההכשרה להוראה ביסודי ובעל-יסודי עוברת קורס 'לב לדעת'. קורס זה הוא קומה שנייה מעל לקורס 'מתודיקה לתנ"ך'.

בקורס של 'לב לדעת' נעשה תהליך לימודי-הפנמתי שלו שתי מטרות, המטרה האחת היא רכישת כלים להוראה משמעותית, אך המטרה העליונה היא עיצוב מחנכת שהווייתה הדתית-חינוכית מכוונת לחינוך משמעותי. השינוי הפנימי הוא העיקרי. הסטודנטיות לומדות תורה ברמה שלהן בדגש על הפנמה והזדהות. בשיעור מתבצע שיח סדנאי סביב התורה, וחיפוש אחר החיבור הפנימי של כל אחת ואחת מהן לתורה. תהליך זה הוא המפתח לכך שהן יוכלו בעתיד להעביר זאת לתלמידותיהן.

תפיסה זו עוברת גם אל ההדרכה הפדגוגית. הציפייה שלנו היא שסטודנטית שעברה את קורס 'לב לדעת' תממש בשיעוריה את התפיסה החינוכית. אכן ניכר הדבר, ושיעורי הציפייה של סטודנטיות בשנה ב' מבטאות את יכולותיהן בהוראת התנ"ך עצמו יחד עם דגשים

חינוכיים; ואילו שיעוריהן בשנה ג', לאחר שעברו את קורס 'לב לדעת', משודרגים וההוראה המשמעותית ניכרת בהן היטב. במערכי השיעור, שכותבות הסטודנטיות לקראת העברת שיעור, יש דרישה שיהיו מטרות הפנמה והזדהות. לאחר השיעור המד"פית נותנת את חוות דעתה לא רק על תהליך ההוראה שהתבצע, אלא גם על התהליך החינוכי.

שאלת היחס של הסטודנטית לתלמידות גם היא חלק מהותי מ'הוראה משמעותית', שהרי יחסי מורה-תלמיד הם המפתח לכך שהנלמד יכנס ללב ולא רק לשכל. גם מרכיב זה מקבל משמעות רבה במשוב של המד"פים.

שאיפתנו היא שלאחר לימוד שני הקורסים - 'מתודיקה לתנ"ך' ו'לב לדעת', הסטודנטיות יפנימו שהוראה וחינוך חבוקים זה בזה. וההדרכה הפדגוגית תממש למעשה את התיאוריה.

שני מדדים המסייעים לנו להבין שהדרך נכונה ומצליחה, הם משובי הסטודנטיות לקורס 'לב לדעת' והשיעורים שהן מעבירות בפועל בשנה ג'.

דוגמה מרגשת לכך היא הרפלקציה, שכתבה סטודנטיות שלנו לאחר שהעבירה שיעור תורה בכיתה ד', להלן דבריה:

ב. מדרשת שאנן

באיזו מידה הושגו מטרות השיעור? הסביר!

אני סבורה כי מטרות השיעור הושגו במידה רבה.

ראשית, הייתה תחושה שאכן מתקיימת למידה משמעותית בכיתה ומעבר לכן התלמידות בהחלט הצליחו לעקוד את הפסוקים כראוי, לאתר מילים משמעותיות להבנת הפסוקים ולסממן וכן ללימוד על משמעות הדברים ברמת הפשט ואף ברמת הקשר הפרשה לחייהן האישיים ולמציאותן היומיומית.

בנוסף לכך, הרגשתי כי היה זה לימוד בר-משמעות רגשית עמוקה, שתחילתו בפתיחת השיעור עם הכתיבה אודות המצווה האהובה, המשכו בלימוד הפסוקים מתוך הזדהות עם הדמות המקראית וסופו בכתיבה אודות מצווה שהתלמידות משתוקקות לקיימה.

סיום השיעור היה כעין סגירת מעגל של תהליך רגשי פנימי וחינוכי. זכיתי לראות תלמידות שמתעכבות בחשיבה ובהתלבטות אודות המצווה, שאותה הן בוחרות, תוך כדי התייעצות אישית עמי, שהביעה כנות גמורה מצדן ואף מבוכה על המצוות שהן לא מקיימות.

הרגשתי שהתלמידות מרגישות מאוד נוח לחשוף בפניי את רגשותיהן ומחשבותיהן והחלטתי לפעול מיד באופן אינטואיטיבי לגמרי וללא כל תכנון מוקדם, היות ולא שערתי בנפשי שלשיעור בודד זה תהיה השפעה כה רבה על התלמידות.

להציג ידע	לפעוט על ידע ועם ידע	לבקר וליצור ידע
לבטא ידע במילים שלך	לפרק ידע "לחתיכות" (אנליזה), לאחד "חתיכות" ידע (סינתזה)	להצדיק ולנמק ידע
להסביר ידע	למקם ידע בהקשר, ב"רעיון גדול"	לגלות בעיות או מתחים בידע
להמציא פרשנויות לידע	ליישם ידע בהקשרים חדשים	לשאול שאלות על ידע
לבנות מודל לידע	להמציא דוגמה, להמציא מטפורה, לעשות השוואה, להציע הבחנה	לחשוף הנחות יסוד של ידע
לייצג ידע בדרכים מגוונות	לבצע הכללה מפריטי ידע	לנסח ידע סותר לידע
לתאר נקודות מבט שונות על ידע	לחזות תוצאות או השלכות של ידע	ליצור ידע על בסיס של ידע

ד. התמודדות עם קשיים בתהליכי ההוראה: דיון בעקבות ישיבת צוות של החוג לגיל הרך בנושא

"החיפושית התהפכה, הזיזה את רגליה באוויר, כל העולם היה הפוך בשבילה - והיא בשלה. עשתה סיבוב והמשיכה הלאה בדרכה על הדשא..."

היא לפעמים ירדה כשכל גופה נטה כלפי מטה, והיא לא ראתה את היעד שאליו היא הלכה, היא הייתה במצב של ירידה, וכל מה שראתה - זו האדמה! ובכל זאת, זה לא נראה לה מוזר, זה היה עבורה טבעי ביותר. עכשיו היא יורדת כדי להתקדם אל המקום שאליו היא רוצה להגיע! היא לא ראתה בזה מפלה, היא המשיכה בדרכה באופן טבעי. היו פעמים שהתקדמה ונתקעה בדשא, ולמרות שהוא הסתיר וחסם לה את דרכה - היא פשוט עברה מתחתיו והמשיכה הלאה!

הרבה מכשולים היו בדרכה של החיפושית, ואף אחד מהם לא נראה לה מוזר, זה טבעי וברור שגם אם יש מכשול - ממשיכים הלאה!"

אם זה הכוח של החיפושית - אז מה הכוח שלנו??

נקודות לדיון:

תפקידנו בהתמודדות סטודנטית עם קשיים מסוגים שונים. התמודדותנו כמורים עם מכשולים בהוראה, דרכי ההתמודדות, מה ואיך אנו מגייסים כדי להמשיך הלאה? הכישלון כהזדמנות לשינוי ולהתחדשות.

ועוד מתוך הישיבה:

הקראת הספר "גדר כבשה ואיש עם בעיה" של יעל בירן כנקודת מוצא לסיעור מוחות בנושא: "חשיבה מהופכת" על-פי מודל שפיתחה פרופ' עדנה אפק.

הייתה לי הזדמנות נהדרת לומר לתלמידות שאין לי או לכל גורם אחר כוונה לשפוט אותן אודות המצוות שהן לא מקיימות ושהעובדה שהן פונות אליי, מתלבטות, מתיעצות ומספרות מעידה על כך שהן מודעות לחשיבות שיש בקיום אותה מצווה שאין הן מקיימות וכאן באה לידי ביטוי דווקא גדולתן!!!

הסברתי לתלמידות שכפי שלמדנו מפירושו של ר' עובדיה ספורנו לא די בקיום המצווה רק משום שכך צריך לעשות אלא המעלה הגבוהה יותר היא הבנת חשיבות המצווה וההשתוקקות לקיימה והבעתי את שמחתי על-כך שזה בדיוק מה שקרה להן באותן דקות.

כמו כן, הלימוד נעשה באמצעות הפקת מידע מתוך הפסוקים תוך עימוד וסימון כך שגם מטרות השפה הושגו במלואן.

ג. איך מלמדים להבין: דיון בעקבות ישיבת צוות של החוג לגיל הרך בנושא

נקודות לדיון, מה דעתכם על שיטות ההוראה הבאות לקידום הבנה בקרב הסטודנטיות:

א. טכניקת "ההסברה לאחרים" - סטודנטית מסבירה לכיתה את דבריה של חברתה.

ב. טכניקת ההבעה על הנושא הנלמד בעל-פה ובכתב.

אז: הידע הנרכש בשיעור בעל-פה וגם בכתב.

ג. פתיחת שיעור על-ידי מתן כמה שאלות חזרה על החומר של השיעור הקודם. הסטודנטים עונים בכתב או בעל-פה ואחר מתקדמים לנושא של השיעור הנוכחי.

ד. האפשרות להקיף נושא אחד בלמידה אינטגרטיבית דרך כל תחומי הידע של המרצים השונים במכללה (אותו נושא באמנות, במוזיקה, בספרות ילדים, בדיקטיקה, במתמטיקה וכו').

ה. מתן משמעות נוספת ללמידה תוך פיתוח דילמה המובאת מחייה האישיים והמקצועיים של אחת הסטודנטיות המוכנה לשתף את שאר הסטודנטיות.

ו. לימוד בחברותא - חלוקת הכיתה לזוגות ומתן מטלה משותפת לכל זוג.

ז. הפניית הקשב מתוך מוטיבציה חיצונית (טון דיבור, יצירת הפתעה, סיפור מיוחד) ההופכת לפנימית בהמשך התהליך.

כיצד הטבלה הבאה משתלבת עם מודל הלמידה שלכם

כיצד אתם

1. מקשרים את הידע החדש לידע הקודם של הסטודנטים?
2. מקשרים את הידע הנלמד בשיעור לרעיונות גדולים ממנו?
3. מקשרים את הידע הנלמד בשיעור לעולמם של הסטודנטים?
4. מדגישים את הקשרים בין הנלמד במכללה לעבודה מעשית בשדה בעזרת דוגמאות?
5. מציגים מושגים הפוכים ודנים בהם?
6. יוצרים הזדמנויות לסטודנטים לחלוק בידע וליצור קשרים בעצמם?

כיצד התגלגלתי לשימוש בכלי המודל בקורס "חלופות בהערכת הישגים בחינוך המיוחד"

יעל רוזנפלד

טכניים עליהם התגברנו - הסטודנטים ואני - בעזרתו של איש טכני ממחלקת המחשבים של המכללה. אך למרות הקשיים הטכניים, הסטודנטים היו מחוברים, פעילים, קשובים ומכוונים למילוי המשימות שניתנו להם. בנוסף, הם גילו סקרנות, הרגישו מאתגרים ונהנו משיעור מגוון ושונה מהרגיל. גם את השיעור הבא הכנתי באמצעות כלי אחר שהמודל מספק, והתוצאות היו דומות. חשתי

בכיתה פגשתי שבעה עשר סטודנטים, שרובם התחבאו מאחורי מסך המחשב האישי שלהם. במהלך השיעור הראשון הבחנתי שהקשב של הסטודנטים כלל לא הופנה לדברי. הם היו עסוקים במסכים שלפניהם.

שהכיתה לומדת וקשובה (ולראיה: כמות היציאות מחוץ לכיתה פחתה משמעותית). מכאן ואילך, היה זה אך טבעי שהקורס ימשיך להתנהל על בסיס כלי המודל. נעזרתי בחובב מספר פעמים במהלך הסמסטר. הוא הכיר לי כלים חדשים, שהתאימו למטרות השיעורים השונים, וסייע לי להשתמש בכלים בהתאם לתכני השיעור.

גיליתי שלשימוש במודל יש מספר יתרונות חשובים:

1. השימוש בכלי המודל, חייב את הסטודנטים כלמידה פעילה שלצידה תוצרים: במהלך השיעור הסטודנטים היו עסוקים בתוכן הנלמד. תוצרי הלמידה שלהם הועלו למודל והיוו חלק מחובות הקורס. בנוסף, אני יכולתי לעקוב אחר הביצוע דרך המודל.
 2. הסטודנטים גילו עניין רב ומוטיבציה מכיוון שהפעילויות היו מגוונות ובוצעו בכלים שונים ממאגר הכלים של המודל. בנוסף, בכל פעילות זימנתי אפשרות לבחירה: בחירת מקור המידע ללמידה, בחירת דרך הצגת התוצר וכו'.
 3. המודל אפשר התאמת אופן הצגת המידע לשונות בין הלומדים. לדוגמה: הצגת מספר מקורות מידע בדרכים שונות: מאמר, תרשים, מצגת וכד', והסטודנט בחר את מקור המידע על-פי רצונו ועל-פי העניין שלו. לעיתים המלצתי לסטודנטים אחדים שימוש במקור מידע המתאימים ליכולותיהם האישיות.
 4. המודל מאפשר למידה שיתופית. בכלי ה"פורום" וה"בלוג" הסטודנטים נחשפו לתוצרים של סטודנטים אחרים ולדעות מגוונות ושונות שהועלו על-ידי חבריהם.
 5. הלמידה דרך המודל זימנה התנסויות משניות לתוכן הנלמד אך חשובות לא פחות: מתן משוב לעמית, שיפור יכולת ההבעה בכתב והוצאת העיקר מהטפל.
- על סף סיום הסמסטר אני מאמינה, שכשם שעבורי השימוש בכלי המודל לצורך ההוראה היה מעניין ומאתגר, כך גם הסטודנטים זכו ללמידה מעניינת בדרך חדשה ומאתגרת. אגלה זאת במשוב...

בתחילת השנה נכנסתי ללמד כיתת סטודנטים בנים הלומדים חינוך מיוחד זו השנה השלישית. בכיתה פגשתי שבעה עשר סטודנטים, שרובם התחבאו מאחורי מסך המחשב האישי שלהם. במהלך השיעור הראשון הבחנתי שהקשב של הסטודנטים כלל לא הופנה לדברי. הם היו עסוקים במסכים שלפניהם.

כשביקשתי מהם להפנות את מבטם אלי על מנת לקבל את תשומת ליבם וכדי לגרום להם להיות פעילים יותר בשיעור, נעניתי בחיוב. אולם, מספר דקות לאחר מכן שוב מצאתי את עצמי מרצה לסטודנטים בודדים, כששאר הסטודנטים כוהים במסך שמולם ומתקתקים נמרצות במקלדת. יתכן שחלקם היו עסוקים בסיכום הנושא הנלמד או רשמו לעצמם הערות מחכימות, אך אני נוטה לחשוב שלא כך היו פני הדברים. העובדה שמידי פעם העלו חיוך למרות שבכיתה לא נאמר שום דבר מצחיק, גרמה לי להבין שהם היו עסוקים בפייסבוק, בטוויטר או צופים בסרטוני יוטיוב.

לקראת השיעור הבא החלטתי לגרום להם להיות פעילים יותר בשיעור. עשיתי זאת בדרכים המוכרות לכולנו: ביצוע משימות בכתב, דיונים קבוצתיים וכו'. זה אכן גרם להם להיות קצת פחות מרוכזים במחשב, אך מיד כשסיימו את המשימות שלהם, חזרו הסטודנטים לבהות במסך או יצאו להתאווור מחוץ לכיתה. זה אכן היה צעד בכיוון הנכון, אך הבנתי כברירור שהמחשב חזק ממני. במקום לצאת למלחמה אבודה מראש במחשב בחרתי לפעול על-פי הכלל הידוע: IF YOU CAN'T FIGHT THEM JOIN THEM. החלטתי לנסות ולהשתמש בידע שרכשתי בהשתלמות תקשוב שהתקיימה במכללה בשנה שעברה.

כאן יש לציין, שהמחשב הוא אומנם כלי העבודה שלי בשנים האחרונות, אך מעולם לא חשתי צורך להסתייע בו מעבר למצגות בהרצאות, העלאת קבצים למודל, אי-מיילים, הקרנת סרטים ואיסוף חומר מהאינטרנט. אפילו כיום אני עדיין מעדיפה את "יומן המורה" שבו אני כותבת בכתב ידי מאשר את היומן הממוחשב.

ידעתי שאני חייבת לאזור אומץ ולהעביר את השיעור הבא בדרך אחרת. הכרתי חלק מהכלים הקיימים במודל (בהשתלמות התנסיתי בחלקם) וחשבתי להשתמש באחד מהם. בנית שיעור המבוסס על למידה מתוקשבת ובעזרת חובב יחיאלי בחרתי בשימוש בכלי הנקרא "פורום". כמו בכל התנסות בטכנולוגיה חדשה, השיעור הראשון הציף קשיים

סיור לימודי בדגש מתמטי

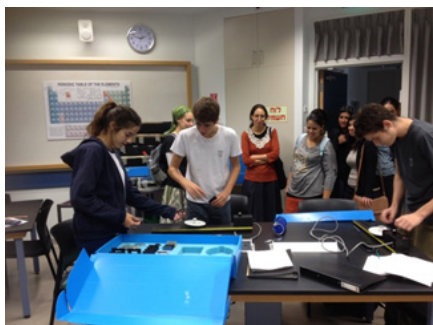
ד"ר קרני שיר

התמקד בדגשים בלימודי המתמטיקה בבית-הספר, תוך הצגת אמצעי ההמחשה בהם משתמשים המורים בשיעורי המתמטיקה. לסיום ערכו הסטודנטיות סיור קצר באחד ממרחבי הלימוד בהם לומדים תלמידי בית-הספר ושם יכלו להתרשם מהעבודה בפועל של המורים והתלמידים.

היעד השני שלנו בסיור היה מרכז חמד"ע במרכז תל-אביב. חמד"ע משמשת קמפוס מדעי לבתי-הספר העל-יסודיים בתל-אביב-יפו. בחמד"ע לומדים מדעים - פיזיקה, כימיה ומדע חישובי - תלמידים מ-17 בתי-ספר בתל-אביב-יפו. לרוב המורים המלמדים בחמד"ע בעלי תואר שלישי בכימיה או בפיזיקה, וסביבת עבודה מתקדמת ביותר.

בחדמ"ע מעבדות, ציוד מחשבים וציוד הדגמה המאפשרים התנסות אישית לכל תלמיד.

בנוסף ללימודים הרגילים במקצועות המדעים, בחמד"ע מתקיימים קורסי העשרה, הרצאות אורחים וסדנאות. בין הפרויקטים הראויים לציון: פרויקט "חץ" - חמד"עי צעיר, בו חמד"ע חושפת תלמידים צעירים מצטיינים, כבר מחטיבת הביניים, לפיזיקה ברמה גבוהה, ופרויקט מ"ח - מדע חישובי

- תכנית לימודים ייחודית ברמה של 5 יח"ל היוצרת קשר בין נושאים בפיזיקה, מתמטיקה, ובין המחשב ככלי לעבודה מדעית.

בביקור שלנו בחמד"ע ליוותה אותנו אחת מהמורות הוותיקות במקום, שגם סיפרה לנו על המקום, התכנים הנלמדים בו, המורים המלמדים בו, הציוד אשר יש בו, ותוכניות ההעשרה השונות המתקיימות במקום. לאחר מכן יצאנו לסיור שכלל, בין היתר, ביקור באודיטוריום, בספרייה הייחודית של המקום, בכיתות הלימוד, ובמרחבי העבודה של המורים.

הסטודנטיות סיכמו את הסיור כיום סיור מעניין וייחודי, ואני מקווה כי חלק מן הדברים המיוחדים שהן ראו יחלחלו לתוך ההוראה שלהן גם בבתי-הספר הציבוריים הרגילים.

מוזמנים להצטרף אלינו לסיור הבא!

קרני

ביום חמישי, י"ח בכסלו, יצאתי עם 15 סטודנטיות הלוטות לתעודת הוראה במתמטיקה (במסלול של היסודי או העל-יסודי) לסיור לימודי בשני בתי-ספר ייחודיים במרכז הארץ. את הסיור התחלנו בביה"ס "דרך הילד" הנמצא בקרית החינוך שבכפר הירוק. לאילו שפחות מכירים, בית-הספר "דרך הילד" הנו בית-ספר פרוגרסיבי פועל בשיטה של למידה בקצב אישי, דרך התנסות ועשייה, בשילוב עקרונות מתחום הפסיכולוגיה החיובית ובהתאם לתוכנית הליב"ה של משרד החינוך.

בית-הספר הוקם על-ידי קבוצת הורים ואנשי חינוך אלטרנטיבי אשר מאמינים שתפקידו של בית-הספר

הוא ליצור סביבה חינוכית המאפשרת לילד לפעול מתוך חוויה המעוררת את עניינו, מאתגרת אותו, מגרה את דמיונו ומפתחת בו סקרנות והנעה פנימית. לדעתם, סביבה חינוכית כזו, מאפשרת לילד לגלות את עצמו, להתפתח ולהגיע למימוש הפוטנציאל הגלום בו.

בבית-הספר קיים דגש על למידה על-פי תכנית אישית התואמת את הקצב הטבעי ותחומי ההתעניינות של הילד, במקביל לעמידה בדרישות משרד החינוך בתחומי השפה והחשבון.

כיתה מאורגנת בצורה שמאפשרת עבודה עצמאית. החומרים ועזרי הלימוד זמינים עבור הילדים ומסודרים באופן כזה המאפשר להם למצוא אותם בקלות ולהחזירם לאחר התרגול.

מורה בבית-הספר "דרך הילד" פועל למען יצירת קשר בין הילד לבין הסביבה, מוכן לענות לקריאתו של ילד שזקוק למבוגר, קשוב לילד שפונה ומדבר אליו, מוכן לסייע למי שמבקש להעסיק את עצמו אבל אינו יודע במה...

בחינוך הפרוגרסיבי הכיתות הן תלת-גיליות: כיתה של בני 6-9 שנים, כיתה של בני 9-12 שנים וכן הלאה...

בבית-הספר נפגשו הסטודנטיות ראשית עם מנהל בית-הספר, אשר הסביר להן קצת על החינוך הפרוגרסיבי וה"אני מאמין" של בית-הספר.

לאחר מכן פגשו הסטודנטיות את המרכז הפדגוגי של בית-הספר אשר

סיפור מלחמה ממקור ראשון

אריק בלומברג
הרב ד"ר הראל שפירא

בחודש שעבר התקיימה במכללת שאנן האקדמית הדתית לחינוך הרצאה של יוני גלר, לוחם שהשתתף במלחמת לבנון השנייה. "הייתה לנו הזדמנות להיות נוכחים בשיחה המרתקת שעצרה לרגע את שטף החיים. כדי לחשוב על הניסים הקטנים שלא תמיד אנחנו מודעים אליהם", מעיד הסטודנט גיא קוריאט.

בחודש שעבר התקיימה הרצאה לסטודנטים במכללת "שאנן" האקדמית הדתית לחינוך בנושא 'אמונה תחת אש'. ההרצאה הועברה על-ידי יוני גלר, לוחם שהשתתף ונפצע במלחמת לבנון השנייה בגזרה המערבית של לבנון. הסטודנטים, שנכחו בהרצאה, נחשפו לסיפורים מרתקים על השתלשלות הקרב, ההכנה הרוחנית למלחמה, עבודת ה' בשדה הקרב ועל הניסים המרגשים שקרו ללוחמים.

את ההרצאה שארגנו חברי אגודת הסטודנטים במכללה, ליוו תמונות וסרטונים אמיתיים מהמלחמה, בשילוב אפקטים וקולות מהמלחמה. חבר באגודת הסטודנטים של הבנים במכללה וסטודנט שנה ג' לתני"ך ומתמטיקה, יאיר לנקרי: "אני שמח שהייתה לנו הזדמנות להיות נוכחים בשיחה מרתקת שעצרה לרגע את שטף החיים, כדי לחשוב על הניסים הקטנים שלא תמיד אנחנו מודעים אליהם".

גיא קוריאט, סטודנט שנה ב' להיסטוריה הוסיף כי: "נהניתי מאוד לשמוע את ההרצאה 'אמונה תחת אש' של יוני גלר. השיחה הייתה מרתקת ומיוחדת וחזקה אותנו ושילוב התמונות המקוריות מהמלחמה נתן לנו תחושה כאילו אנחנו נמצאים יחד עם החיילים במלחמה. אני מודה לחברי אגודת הסטודנטים שארגנו את ההרצאה ושאחראיים על הפעילות השוטפת התרבותית במכללה.

הרב ד"ר הראל שפירא, מרכז מסלול לימודי הגברים (על-יסודי) במכללה, מציין כי סגל ההוראה במכללה רואה חשיבות עליונה לטיפול כישורי ההוראה ולהרחבת אופקיו של המורה העתידי, מעבר לתוכנית הקורסים הפורמאלית שעליו ללמוד במכללה. לשם כך, שמה המכללה דגש על פעילויות ויוזמות נוספות שבמרכזן תכנים חינוכיים, ערכיים ואמוניים הדורשים התמודדות גם בשדה ההוראה. חלק מן הפעילויות מתבצע בשיתוף מוצלח עם אגודת הסטודנטים.

עוד מדגיש שפירא כי: "מכללת שאנן רואה חשיבות רבה בהכנתו של המורה למציאות הכיתתית על רבדיה השונים. לא פעם נתקל המורה בשאלות חינוכיות ערכיות ואמוניות הנוגעות בנושאים שונים בחיי התלמיד בכלל, התלמיד הדתי בפרט והאזרח הישראלי באשר הוא. במדינת ישראל עולה העיסוק בנושא הבטחוני כמעט בכל שיחה אגבית, ולכן ראינו לנכון לחשוף בפני תלמידי המכללה הרצאה בנושא זה. במסגרת ההרצאה אותה העביר יוני גלר, לוחם במלחמת לבנון השנייה, נחשפנו להתמודדות של לוחם דתי בזמן מלחמה. דרך הרצאתו של יוני נחשפנו למורכבות שעיסמה מתמודד החייל הדתי ולקשר בין הדת והחיים במדינת ישראל, ולניסים הפוקדים אותנו בעבר ובהווה, לאורך כל שנות קיומה של המדינה. וכשנורות חנוכה דלקו סביב ראינו לנכון לדבר על הקשר בין הגבורה בעבר ובהווה, כפי שברכנו בחג האחרון "על הניסים ועל הגבורות... בימים ההם בזמן הזה".

תכנית הכשרה להוראה לסטודנטים ישראלים יוצאי אתיופיה

"שאנן" קוראת לסטודנטים ישראלים יוצאי אתיופיה להשתלב בתכנית ההכשרה ללימודי תואר ראשון ותעודת הוראה ולימודי תואר שני

מטרות:

הכשרת מורים ומחנכים, מנהיגי חינוך שישפיעו ויובילו בהוראה ובתפקידי הנהגה בבתי הספר. למען קידום חברה ישראלית סובלנית ומכבדת.

מסלולי ההכשרה:

המכללה מציעה לימודים ברמה אקדמית גבוהה, באווירה דתית ומשפחתית וליווי אישי וקבוצתי. במסלולים: הגיל הרך, בי"ס יסודי, בי"ס על יסודי וחינוך מיוחד בהתמחויות: תנ"ך, תושב"ע, היסטוריה, מתמטיקה, אנגלית למידה בקבוצות נפרדות של בנים ובנות

למתאימים:

מלגת לימודים מלאה
ליווי ותמיכה אישית/קבוצתית
מעונות
ליווי בהשתלבות בהוראה בשנים הראשונות
אופציה להמשך לימודים לתואר שני
והכשרת מנהלים לבתי ספר

גירושין בצו מלכות

ד"ר יהושפט נבו

גוש קטיף - פנינת ארץ ישראל, מקום תורה, מפעלי חקלאות ומפעלי חסד - עומד להתפנות בצו מלכות. תושביו נתונים בלחצים פסיכולוגיים ורגשיים. גילה ודניאל, מטפלים אלטרנטיביים בכירים, עתירי ניסיון - נחלצים לעזרה, להגיש טיפולי ארגעה בתחומי הטיפול המגוונים. עושים דרכם אל גוש קטיף המופגז. האוטובוס מגיע לנווה דקלים. עם הירידה ממנו נשמעת ההודעה בכריזה להיכנס למרחב מוגן. ברקע נשמעות "נפילות" של פגזים. גילה ודניאל ממהרים לבית מארחיהם. המציאות איננה מותירה זמן לפחד או למחשבות, וכבר מגיעים המטופלים הראשונים, עושים דרכם בין הפצמריים. אחד מהם תוכף הסבר לבואו: "ה' שומר עלינו. אני רץ בין הפגזים ללא חשש". טעם מיוחד מתלווה לטיפולים תחת אש. בנוה דקלים גן טיפולי, מיוחד לילדים פגועים. מהם פגועים פגיעות מנטליות או פצמ"ריות. הילדים בלתי רגועים. חלקם מביעים התנגדות למגע יד טיפולית, או מסרבים לשכב על מטת הטיפולים. גילה ודניאל מגייסים את כל כוחם הטיפולי, לספר סיפור תוך כדי טיפול, לצורך ארגעה. יוסי ילד חסר מנוחה.

אמו נפגעה מכדור פלסטינאי שפגע בראשה. בילתה חודשים רבים בבית החולים. יוסי שנפגע קשות, פיתח התנהגות היפראקטיבית. על דעתו של דניאל עלה רעיון, להזמין את אמו לטיפול ערב קודם, כשהטיפול ביוסי ייעשה למחרת. מידי בואם, השקיעו גילה ודניאל את מיטבם בטיפול באם. למחרת היה יוסי ילד אחר. שירת הים הוא יישוב הסמוך לנווה דקלים. כולו כעשרים קרואונים שלא תואר ולא הדר להם. אולם מיקומם ליד ים רגוע, שקט וצח כבדולח, הצדיק את שם היישוב. יצחק תושב המקום עבד בגידור ביישוב סמוך, כשנפגע בחזהו מכדור של צלף. יצחק התקשה לנשום. כל נשימה הסבה לו כאבים. גילה ודניאל הוזעקו לטפל בו ובאשתו. הטיפול נמשך זמן רב. דניאל התחיל ברפלקסולוגיה, מעסה נקודות בכף הרגל המקבילות לאיבר הפגוע. הכאב לא ויתר וכך גם דניאל. ממשיך בדמיון מודרך ובתמסורת אנרגטית. לאט לאט הכאב נרגע והנשימה הוקלה. כמה חשוב להמשיך בטיפול גם בפעמים הבאות. בבואם שנית ניסו גילה ודניאל להתקשר אל הזוג בשירת הים, אך לשווא. שום תשובה. כמה חבל, לא נעלם הבחור ומה עלה בגורלו? קיץ תשס"ה. יישובי גוש קטיף נכתשים תחת מטחי פגזים מחד, ותחת האיום לפנותם, מאידך. רבים צובאים על יישובי הגוש לתגבר אותם, להיות עמם בשעתם הקשה. גם על יישובי צפון השומרון מאיימת חרב הגירוש. בערב שבת, שלושה שבועות לפני מועד הגירוש, נוחתים גילה ודניאל ביישוב חומש שבצפון השומרון. היישוב ממוקם על גבעה נישאה, צופה למרחוק עד תל-אביב ואשדוד. חומש יישוב חילוני, אולם עם היוודע דבר הגירוש, הוא מתמלא משפחות דתיות שהגיעו לתגבר אותו. ישיבת ההסדר שלחה כיתה שלימה לעבור ללמוד שם. ר"מ הכיתה הוא חתנם של גילה ודניאל, אשר עבר לגור הוא ומשפחתו בחומש. למרבה התמיהה, אין תושבי חומש מרוצים מהמתקפה הדתית על יישובם. חוששים מהשפעה בלתי רצויה.

בראשית השבוע מגיעים מאות בני נוער ומשפחות, גודשים את הבתים ונוטים את אוהליהם ברחבי היישוב.

המתרחש בחומש - זר לא יבין זאת. מאות אנשים, בגילאים שונים, ממקומות שונים, מאוחדים במטרתם להגן על חומש מפני חרב הגירוש, נשמעים מרצון להוראות המפקדה. מדי יומיים שלושה נערכת בחומש תפילה המונית, הכוללת אמירת תהלים קולנית וסליחות. בין הגברים לנשים מתוחה יריעה ענקית. המחנה בטוהר. זעקות שבר עולות מפי המתפללים ומקירות לבם. דניאל הבחין בבחור ששפך דמעות כמים והציע לו את עזרתו.

"אני זקוק לעזרה?" תמה הבחור. "איך אפשר לא לבכות? אלה שאינם בוכים זקוקים לעזרה". עם תום התפילה פורצים הכל בריקודים סוערים: "על-ידי ריקודים ומחאות כף מתמתקים כל הדינים", מורגל בפי הרוקדים - ססמת חומש, המהדהדת בין הרי השומרון.

יום הגירוש המר והנמהר הולך ומתקרב. צה"ל מהדק את אחיזתו. חומש יישוב במצור. אוטובוס אגד חדל להגיע ומזכירות הישוב נסגרה. גם דואר אינני מגיע ואיננו יוצא. מי שיוצא איננו מורשה לחזור. אין כניסת אספקה. מחסני המזון שהוכנו מראש הצדיקו את קיומם. נוער שאהבת הארץ בוערת בלבו מגיע בדרכים שונות ומשונות לתגבור. מתגנבים בחשיכה דרך כפרים ערבים עוינים, מערימים על משמרות הצבא הסוגרים על חומש. דניאל שואל את אחד מהם אם הם נושאי נשק. "כן", עונה הנשאל, "תיקון הכללי"... ביום שטוף שמש קיצית מגיעה מיכלית הביוב. עם הגיעה ממנה הנהג לפתוח את מכסה המיכל, שממנו בוקעים ועולים בחורים צעירים, שהתחבאו במיכלית וכך הגיעו. מסכנים את חייהם במיתת חנק במיכלית. עד היכן מגיעה מסירות הנפש של נערי ישראל.

יום ששי ערב שבת, ימים אחדים לפני הגירוש. מישוה נזכר, שעדיין לא עשה חנוכת הבית לביתו, שנכנס אליו חודשיים קודם. הציבור מוזמן לחנוכת הבית. דניאל איננו מסוגל לקלוט, לשמחה זו מה עושה, חנוכת בית ערב הגירוש? אמונה או אירוניה? המצור על חומש איננו מאפשר הגשת כיבוד. מוגשים בייגלך ומים. אך אל דאגה, במקום כיבוד יש ריקוד. בעל הבית פוצח בשיר "וידו לה' חסדו". דניאל חש עצב רב על עליבות המעמד. חנוכת בית לבית שעוד כמה ימים ייהרס עד היסוד. שנים אחר כך כשישמע שיר זה, ימחה דמעה מעינו.

יום שלישי י"ח באב תשס"ה. היום המר והנמהר. מזה ימים אחדים מורגש מתח רב באוויר. הכל צפוף בטלויזיה בהרס גוש קטיף, ובמיוחד בפינוי בית הכנסת בנווה דקלים. שבועות רבים מאוחר יותר, בהיותו בשיעור במכללה, יבחין דניאל בכמה תלמידות שצמידים כתומים על-ידיהן. עד מהרה יתברר שהן היו בשירות לאומי בנווה דקלים, וגם בבית הכנסת בשעת הגירוש. אותו בית כנסת שדניאל כה היטיב להכירו, ובשעת השיעור לא הצליח להסתיר את התרגשותו. בקרוב יעלה הכורת גם עלינו בחומש. מורגל בפייהם של אנשי חומש: "הם - יושבי החולות [הכנונה לאנשי גוש קטיף] - אנשים רכים. פונו ללא קרב. לא כן אנו, יושבי הרים הננו, אנו נלחם בחירוף נפש". דניאל, אחד המבוגרים בחבורה, חש אחריות כבדה. מנסה להרגיע, אך לשווא. מבקש להימנע מעימות מיותר עם הצבא, אך נותר

תימהוני יחיד. הכל אחוזי רוח קרב. גדרות הישוב חומש מפורקות, ותכולתן מועברת לביצור גגות בית הכנסת והבתים, שם יתבצרו צעירי הצאן. קונצרטינות מסולסלות מקיפות את הגגות. מאוחר יותר, כאשר ייסתכל דניאל בשעונו, יגלה שמרגע ירידתם מהמכונית ועד הגיעם לראש הגג, ייקח ליסמ"ניקים עשר שניות בלבד. רבים פוצעים את ידיהם מטיפול בגדרות. רופא היישוב מכריז "חדל", אין לי יותר חומרי חבישה. לפנות בוקר נערך תיקון חצות. זעקות השבר בקעו שמים. עם תום תפילת שחרית מתפנים איש איש לביתו. מכאן ואילך, יעמוד כל אחד מול צבא המגרשים, איש איש על-פי דרכו, חינוכו והשקפתו. לפתע מבחין דניאל ברב שמואל אליהו, העובר מבית לבית, מחזק ומרגיע. עומד מתחת לחלון ביתו של בנווה האולפנא המבוצר בסלילי תיל, ומדבר אתו על גבורת נשים יהודיות. שנים רבות יצור דניאל בלבו מעמד מרגש זה. איך הגיע הרב כמלאך משמים? מנין נחת בשעה זו? דניאל צופה מהכביש על בוא הצבא.

מאוחר יותר, כאשר יצא את חומש עם אוטובוס המגורשים, יראה את עצמת הצבא שהגיע, רכבים, נגמ"שים, עוקבי מים, כמעט כמו בששת הימים... טרקטור צבאי אדיר ממדים הקדים את בואם של המגרשים. עסוק בפינוי מיכליות האשפה הגדולות שהוצבו לחסימת הכבישים.

תלמידות אולפנת קדומים יושבות על הכביש ושרות שירה עצובה: "תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו". זו הפעם הראשונה שדניאל שומע שיר זה. דמעותיו ניגרות, כשלפתע ממהרות הבנות להיכנס לביתן המבוצר. מחזה מזעזע הוא לראות חיילות מפנות את בנווה האולפנא בכוח, נושאות אחת אחת על זרועותיהן. דניאל מזמין את הקצין המגרש לפינת חצרו, לתצפית על שכם והר גריזים. שם לחם דניאל במלחמת ששת הימים, בה איבד את מיטב חבריו. זיכרונות המלחמה ותחושת האובדן מלווים את דניאל עד היום. מסביר לקצין את מהלכי המלחמה, ומציין, היכן היינו אז, איזו הקרבה למען עם ישראל, והיכן אתה היום, מגרש יהודים מעל אדמתם.

לימים, יבקר דניאל שנית בחומש, ההרסה, השוממה מבלי בניה. מיישוב פורח, בתים טובלים בירק, נותרה אדמה חרוכה. אפילו טיטוס שהחריב את ירושלים, לא הצליח לגלח אותה עד היסוד. מאתר ביתו ההרוס ייטול קרש בודד שנמצא שם, עליו יכתוב "אבן מקיר תזעק", ויניח ב"פינת חומש" שעל מזנון ביתם. באותו ביקור, ייטול דניאל כמה ייחורים מעץ תאנים מניב, שגדל באחת החצרות, בתקווה לגדל ממנו עץ שייצמח בחצרו, זכר לחומש. אף אחד מהייחורים לא צלח. גם בביקור נוסף, יחזור דניאל על הניסיון להכין ייחורים מתאנת חומש, אך לשווא שום ייחור לא התפתח. עם בואם לחומש, הביאו גילה ודניאל שתילי פרחים. גילה טיפלה בהם במסירות, ותוך שלושה שבועות הן גדלו לגן פורח. ערב הגירוש בקשה גילה להעבירם לביתם, השתילים הועברו בעציצים. אפילו צבא המגרשים סייע בהעברתם לאוטובוס. כולם הם נכלו תוך ימים אחדים, אבלים על החורבן. אין תחליף לחומש.

הכיפה והכומתה (ספר עמדו"ת)

עורך: משה רחמי

לחינוך "אורות ישראל" באלקנה, מלמדים גם על הסיבות המביאות את הצעירות הדתיות לבחור באחד משני המסלולים. 74% מבנות השירות הלאומי פנו לדרך זו בין היתר בזכות "עידוד ותמיכת ההורים" ו-62% ציינו בהקשר זה גם את האיסור ההלכתי לשרת בצבא. מנגד, בקרב המורות החיילות יש רבות - 43% - שקיבלו היתר להתגייס - בדרך כלל מסמכות רבנית בבית-הספר.

רוב בנות השירות - 70% - הן בוגרות אולפנה, ורוב המורות החיילות - 52% - הן בוגרות בתי-ספר שאינן אולפנות. עוד נמצא כי כ-90% מבתי-הספר הדתיים מונע הצוות החינוכי הסברה על שירות בצה"ל. ואין מגיבים ההורים? 71% מהמתגייסות קיבלו את ברכת הדרך מאבא ואמא ורק 17% בחרו בדרך זו למרות התנגדות של שניהם.

השורה התחתונה - מידת שביעות הרצון - מלמדת כי החיילות הדתיות מרוצות יותר מחברותיהן שבשירות הלאומי. 74% מבנות הקבוצה הראשונה

הגדירו אותה "טובה" או "טובה מאוד" ורק 6% אמרו כי היא "מאכזבת" או "לא מספקת" - לעומת 64% ו-14% (בהתאמה) בקבוצה השנייה. עם זאת, 78% מבוגרות מסלול המורות החיילות ימליצו עליו בפני מועמדות בעתיד וישתמשו בהיגדים כמו "לתת למדינה מכל הלב", "אני גאה ללכת במדי צבא הגנה לישראל" או "שירות בצה"ל זה כבוד ולא בושה", וגם בקרב בנות השירות הלאומי ימליצו 81% על המסגרת בה בחרו בעצמו.

ד"ר משה רחמי, דיקן מכללת "אורות ישראל" ועורך הספר "הכיפה והכומתה" בו מתפרסם המחקר, אמר: "המאמרים מטפלים לראשונה בנושא שהוא בנפשו. הקונפליקט היה עד היום בשוליים, אך הוא הולך ומתגבר עם האירועים - החל מההתנתקות וכלה בתקלת ישיבות ההסדר בשבועות האחרונים. אנו כמכללה אקדמית, רואים חשיבות עליונה בבדיקת הנושאים הללו מהבחינה המחקרית, ואין ספק שמחקרים אלו, כמו נוספים שיבואו בהמשך, ישמשו כלי ראשון במעלה לטיפול בקונפליקט ולבחינת משמעותו והיקפו, ואולי אף להביא לפתרוננו."

למוטלים שבין אדם אחד ובין אדם אחר, קום המדינה המושג בין אדם למדינה... מתחם שהיו לערה ולעם עם מעשים ומחשבים של מלך ומלכה וסמכות בעשר, צצים שלא במתקנים זהוה יחסיים שבין ערה ועם ומדינה וראשית...

אחת הדרכים לקיומן סוליות כאלה הוא בקיומן של כנס מחקרי מהוקצם...

כנסי עמדו"ת - עם, מדינה, ערה - מהווים זמנה ייחודית לכנסים מחקריים שבהם שנינו. במחקרם הליקה בין שולחן הרכיבים המהווים לזו משנה של הציונות הדתית. מלמדת הכנסים: חשיפת סוליות מהותיות הנעלמות באותו ממשק והצלחת דרכי המאמדות. הסוליות נצונות במלון לחומי דעת: הלכה ומשפט, חינוך וחברה, גרבות והיסטוריה, רבואה, אומנת, ככל שחומי הדעת רבנטי אנושא הנדון...

כנס עמדו"ת הראשון (אביב גש"ס 5) עסק במחית "הכיפה והכומתה", ביטוי מובהק של מורכבות הציונות הדתית הרואה ערך דגל מלה וציונות מלה... למעלה משלושים הרצאות מלוותות נישאו בכנס המרתק, או היו שוליים דוברים המייצגים נאמנה אישים ושיטות של מרחב הספקטרום הישראלי. בין המשתתפים היו הרב הצבאי הראשי גא"ל אביחי רונצקי... פרופ' יודיה צ' שטרן, ד"ר מאיר פזיל, פרופ' אולסר דון יחיא... ד"ר יליז אבי, הרב ישראל רובין, ועוד.

לימים, עם גום הכנס, שתיים-עשרה הרצאות גורלו לכאן מאמר, דוקרן, נשפטו ונכאזו בקולן המאמרים שלפנינו. שאלות של מוסר והלכה נצונות בחמישה מאמרים... גיוס בני ישיבות לצבא ומעמדו של הרב הצבאי, הם נושאי אלושה מאמרים...

ד"ר דרור גרינבלום דוח את מקומה של סוליות הכוח בעונות הנער בני עקיבא מיום הקמתה ועד למחמת השחרור... פרופ' אשר כהן עומד על גיונה הרחב של הציונות הדתית... ד"ר יחיא פרש וד"ר משה סטובל מציגים מחקר שדה אשר ערך השואה בין בנות שירות לאומי ובין מורות חיילות במספר היבטים... ד"ר דבורי הנדלר ומר משה קימל מתחמים את התוכן ואת הצורה של סרטי גלמדי כימות י"ב צחמ"ד, סרטיס הנעלמים באידיאולוגיית צבא ודג...

צירות דתיות ששירתו כמורות חיילות בצה"ל או בתפקידי הוראה שונים בשירות הלאומי השתתפו בסקר שערכו ד"ר יחיא פריש וד"ר משה סטובל מסכללת שאנן. בשתי הקבוצות אמרו רוב המרואיינות כי רמתן הדתית לא השתנתה בתקופה האמורה, אך 33% - שליש מהמתגייסות - העידו על עצמן כי דווקא התחזקו בכך, לעומת 25% - רבע מבנות השירות. בנוסף, 95% מהמורות החיילות סיפרו כי השתתפו בפעילות תורנית תומכת, שהתקיימה בתקופה זו מטעם הגופים המפעילים, ובקבוצה השנייה - 72%.

הנתונים, המתפרסים בספר "הכיפה והכומתה" של המכללה האקדמית

חינוך ומצויינות ב"ששאנן"

מצויינות "ברמה"

מסלול לימודים **חינם** + **מלגת קיום חודשית**

מסלול מקוצר

לתואר ראשון ושני + תעודת בהוראה B.Ed

מצויינות ארצית

מסלול לימודים **חינם** + **מלגה**

3 שנים

לתואר ראשון
בהוראה B.Ed

רח' הים התיכון 7 קרית שמואל, ליד תחנת הרכבת קרית מוצקין, חיפה
טל. 04-8780016-13-21 | www.shaanan.ac.il | shaanan@shaanan.ac.il

יצחק ציטרין

"תכנית ההתנתקות החד-צדדית",
בראי שיקומם של התלמידים העקורים (2005–2013)

תוכנית ההתנתקות החד-צדדית בראי שיקומם של התלמידים העקורים 2005-2013 ד"ר יצחק צ'טרין

תקציר ספר חדש העומד לצאת לאור בהוצאת המכללה

תגובתם של מתנחלי חבל עזה וצפון השומרון לתוכנית ההתנתקות הייתה אחידה, לאמור דחייתה על הסף תוך כדי ניהול "מאבק רצוף" (אליס?) ללא פשרות במגמה לגרום לכיטול; לבחון האם היה נתק מוחלט בין המתנחלים לרשויות הממשלתיות, כחלק מאסטרטגית המאבק של המתנחלים כנגד התוכנית, ובכך טמון ההסבר להתארכותו ול"קוללים" הרבים שאירעו בתהליך שיקומם; להעריך את ההתארגנות, ואת המעשים והמחדלים של הרשויות הממשלתיות והמוסדות המוסמכים לקראת הפינוי - כהסבר לכשלים שהתגלו בתהליך שיקומם של העקורים; להעריך כיצד חוו המתנחלים, ובעיקר התלמידים ובני הנוער, את טראומת הפינוי הכפוי ואת עמידתם בתלאות השיקום.

חלק מהשאלות העומדות לדיון הן: האם הייתה לממשלת-ישראל, ובכלל זה למשרד החינוך, תוכניות אסטרטגיות לפתרון בעיות התלמידים והנוער שנעקרו? האם התוכניות שגובשו התאימו לאופי הבעיות שהתעוררו? האם בכלל היה ניתן לצפות את הבעיות שיתעוררו עם הצגת תוכנית ההתנתקות? האם משרד החינוך מהצגתה של תוכנית ההתנתקות עד לפינוי היה מספיק כדי להיערך כראוי לפתרונות פדגוגיים-נפשיים? האם קיימת כיום, לאחר הניסיונות הכושלים לפתרון הבעיות, במשך שמונה השנים שחלפו מהפינוי, הערכת-זמן ריאלית להשלמת הטיפול והשיקום בנוסח ההצהרה/המדיניות שעליה התחייבו ממשלות ישראל: "פתרון לכל תלמיד?"

הניסיון לדון בשאלות אלו ואחרות העומדות במרכזו של המחקר תלויות בנקודת ההשקפה של המדען, שכן שאלת ההתנתקות העמידה את "קרע" בעם בסוגיות השלום והביטחון הלאומי, וריבוי הדעות כגודל אי-ההסכמה. יתרה מזו, השאלות הפוליטיות-אידאולוגיות העומדות על סדר היום של החברה בישראל ומפלגות את הציבור, כגון: "שתי-מדינות לשני עמים?", "תוכנית ההתכנסות?", "שטחים תמורת שלום?", או "מדיניות אף-שעל?" יונקות מהתקדים של פינוי כפוי של אוכלוסייה על-ידי ממשלה נבחרת במשטר דמוקרטי. בהכרעת שאלות אלו ואחרות מסיק כל "מחנה פוליטי" מסקנות שונות בתכלית מניסיון ההתנתקות מחבל-עזה. לפיכך, השתדלנו להתמקד בעובדות עצמן ולהציג כהווייתן על רקע התהוותן. אי לכך, לחלק מהשאלות שיוצגו במחקר יש יותר מתשובה אחת - ולחלקן אין תשובה כלל ועיקר. על הקורא יהיה לעצב בעצמו את עמדתו נוכח הנתונים והעובדות שיפרסו לנגד עיניו ולקבוע בעצמו את עמדתו.

המחקר מתבסס בעיקרו על מקורות-ראשוניים: דו"חות, פרוטוקולים, ונתונים שקובצו מראיונות אישיים שנערכו לתושבים המפונים. חלק מהחומרים עליהם מתבסס המחקר הוצגו בפומבי לעיון הציבור, אולם חלק ניכר מהחומרים רואים אור לראשונה בספר זה.

תוכנית ההתנתקות החד-צדדית הייתה ללא ספק תקדים מנקודת ראותה של החברה בישראל. מומחים מתחומי מחקר שונים קבעו, שלא נמצאה מקבילה היסטורית ו/או תקדים זהה לפינוי במשפט הבינלאומי. עניינו של מחקר זה לדון בהשתלשלות ההתנתקות מנקודת ראות היסטורית, לאור ההערכות לפינוי ולטיפול בשיקומם של התלמידים ובני הנוער לאחר ההתנתקות. התלמידים היוו כמחצית מכלל כשמונת אלפים העקורים, מהגיל הרך ועד לבוגרי בית-הספר התיכון, זאת מלבד תלמידי ישיבות ההסדר ומוסדות חינוך לא-פורמאליים שהיו בחבל עזה. השיקום החינוכי התנהל בראשיתו בצורה כאוטית. נגדע ה"רצף החינוכי", שמהווה מסד לתהליך החינוכי; לא הוכנו תוכניות פדגוגיות וטיפוליות רב-שנתיות להתאמת דרכי השיקום לסיטואציה החדשה שנוצרה, שהייתה רוויה בתסמיני פוסט-טראומה ובפערים לימודיים ניכרים; הפיזור הרב של התלמידים העקורים ברחבי הארץ ובאתרים הזמניים, שהוקמו עבורם, הכביד על טיפולן של הרשויות ופגם ביכולתן לגבש פתרונות יעילים לשיקומם הפדגוגי והנפשי; כמחצית מעובדי ההוראה שפעלו בחבל עזה נפוצו ברחבי הארץ, חלקם לא המשיך לעסוק בחינוך, לפיכך לא יכלו לעמוד לצד תלמידיהם בשעת המשבר עת נזקקו לעזרתם; צוותי המורים הקולטים לא הוכנו כראוי לקראת משימת קליטת התלמידים העקורים. תחילת החזרה של התלמידים ובני הנוער לתיפקוד נורמטיבי, הובחנה מראשית שנת 2010, עת החלו התלמידים העקורים ובני משפחותיהם לעבור למגורי הקבע. מכאן, שלמרות הטיפול המערכתי הלקוי בשיקומם של התלמידים "הזמן הוא זה ששימש כרפואה לנפש". אולם, כידוע, הזמן אינו רופא ולא מביא מזור ומרפא, אלא הוא מביא רק הקלה. הטרומות ונזקיהם הותירו צלקות עמוקות, לטווח-ארוך, בחייהם של התלמידים ובני הנוער העקורים. הסתגלותם וחזרתם לתפקוד נורמטיבי היה פרי "כוח הנעורים", שהתגבר על חוסר הרווחה האישית והטראומה הקשה שפקדה אותם, בעטייה של העקירה הכפויה, שהוצאה לפועל על-ידי הממשלה באיבחה אחת, אולם התקשתה מאוד בביצוע שיקומם. תכליתו של המחקר לערוך מחקר - משווה של התיאוריות והדעות של חוגים שונים ביחס לתוכנית ההתנתקות החד-צדדית: להעריך מה היה התהליך שהוביל לגיבושה של התוכנית; כיצד נערכו לקראת ביצועה - לפינוי ולשיקום; מה היו השלכותיה בסוגיות יסוד הנוגעות לקיומה של מדינת ישראל, לאופייה הדמוקרטי, לפגיעה בקונצנזוס-הלאומי ובהעמקת השבר בין חלקי העם; ובעיקר השלכותיה על עתידם של העקורים; להעריך האם היה המהלך, על רקע תקופתו, חלק ממדיניות בעלת חזון ומעוף? כורח המציאות? הצלחה? כישלון? לבדוק האם

ספר ילדים חמישי בהוצאת המכללה

ניצה דורי

(בעיצוב גרפי של תמי יהושע ובעריכה לשונית של מר אסף מאל).
הילד חיים אצל רופא השיניים, ספר העוסק בפחדים מפני רופא השיניים בקרב ילדים (איורים: שפרה קרונפלד, עיצוב גרפי: תמי יהושע ובעריכה לשונית של גבי עדנה אייל גרנית).
שילת רופאה טובה, ספר העוסק בפחד ילדים מפני בדיקה רפואית (איורים: שפרה קרונפלד, עיצוב גרפי: תמי יהושע ובעריכה לשונית של גבי עדנה אייל גרנית).
סיפורי חגים חלק א', סיפורי חגים לחודש תשרי (בעיצוב גרפי של תמי יהושע ובעריכה לשונית של מר אסף מאל).
סיפורי חגים חלק ב', סיפורי חגים לשאר ימות השנה (בעיצוב גרפי של תמי יהושע ובעריכה לשונית של מר אסף מאל).

סיפורי חגים חלק ב' מאת ניצה דורי, הוא ספר ילדים חמישי של הכותבת, שיצא לאחרונה לאור בהוצאת המכללה. ראש המכללה, ד"ר יחיאל פריש מאמין גם בנישה הזו, הרחוקה מעט מעולם המחקר והכתיבה המחקרית האופיינית יותר למכללה אקדמית ונותן את מלוא התמיכה, העידוד והגיבוי להוצאת ספרים אלה לאור; הוצאה ופרסום, הבאים למלא את החסר בתחום ספרות הילדים ולהעשיר את עולמם הספרותי והתרבותי של ילדי הגנים ותלמידי הכיתות הנמוכות של בית-הספר, עמם באות הסטודנטיות של מסלול הגיל הרך ושל מסלול היסודי במגע. הספרים מיועדים כמובן גם למורות ולגננות בשטח ומכיוון שהם אינם מפורסמים בחנויות הספרים, הן פונות למכללה לצורך רכישתם. עד כה התפרסמו הספרים הבאים:
הסיפור על הילד הירוק, ספר העוסק באיכות הסביבה ובשמירה עליה

ספר חדש אינדיים בהוצאת מסביב לשולחן

סבתא ספרי לי ספור

ניצה דורי

מחיר השקה מיוחד
לקוראי העלון!
רק 40 ש"ח* במקום 55
ניתן להזמין דרך אתר העלון
ובטלפון 052-2518981

השריפה בכרמל, המכונה גם אסון הכרמל הייתה שריפת יער נרחבת, שהתרחשה בחנוכה תשע"א, וכלתה יער חורש ובתי מגורים בשטח נרחב מתוך פארק הכרמל והיישובים שבסביבתו. בשריפה נספו ארבעים וארבעה בני אדם וכבר ביומה הראשון הפכה לאסון השריפה הכבד ביותר בתולדות מדינת ישראל.

הספר "סבתא ספרי לי סיפור" נולד בעקבות אירוע טרגי זה, בניסיון להסביר לילדים בגיל הרך בטון מרוכך ומותאם גיל על חשיבות השמירה על עצי היער, על נסיבות העלולות לגרום לשריפתם ועל הקשר שלנו לנופיה הירוקים של הארץ, לרגביה, לשורשיה, קשר המוביל לקשר לא פחות חשוב, חם ומיוחד בין סבתא לבין נכד.

**כ-30 עמודי כרומו משובחים, איורים מרהיבים
וסיפור שובה לב!**

מחברת הספר, ד"ר ניצה דורי היא ראש החוג לגיל הרך
במכללה האקדמית הדתית "שאנן" בחיפה.

מדרשת שאנן בצ"ש ממנה אותך להצטייך שורשים!

**"אנחנו נקראים לא רק להאמין בא-להים
לתת בו את ביטחוננו, לציית לחוקיו,
אלא גם לגלות אותו בכל חמשת חושינו,
להשיג אותו כשם שאנו משיגים את האור..."**
הרב סולובייצ'יק

**לימודי תואר ראשון B.Ed. בחינוך והוראה
בשילוב לימודי בית מדרש בינתחומי:**

תנ"ך, מדרש, חסידות ומחשבת ישראל
בשילוב עם סדנאות של לימוד פנימי
בכלים יצירתיים:
כתיבה יוצרת, אמנות, מוסיקה ותנועה.

לפרטים ולהרשמה

הילה יפרח: 054-6234974

צפרירה ווקר: 054-6476277

<http://www.shaanan.ac.il/midrasha/index.html>

- הלימודים בשילוב עם לימודים במכללת שאנן ופתוחים לכל מסלולי הלימוד.
- הלימודים במדרשה מותאמים לדרישות המכללה.
- לימודי המדרשה מעניקים מלגה הגדלה מדי שנה.

פרסומי המכללה

טובים השניים:
פרקי מקרא - פרשנותם והשתתפותם בספרות
פרופ' טליה הורוביץ
75 ש"

התנ"ך כמאור וכמראה
עיון רב תחומי מתודי
פרופ' טליה הורוביץ
75 ש"

הגנת כמנהיגה חינוכית
וכמנהלת גן
ד"ר יחיאל פריש
75 ש"

האיש על העדה -
סיפור חייו ופועלו
של הרב אליהו יוסף שאר-ישוב הכהן
ד"ר יחיאל פריש וידידה כהן
חדש - מחיר מיוחד להשקה
50 ש"

חוללות עצמית - אבחון והתערבות:
שימוש במתודולוגיה איכותית
לחשיפת אמונות חוללות בתחום החינוך
ד"ר שרה כ"ץ
85 ש"

חוללות עצמית במכללה להוראה:
הלכה למעשה
ד"ר שרה כ"ץ וד"ר יחיאל פריש
50 ש"

המחירים אינם כוללים דמי משלוח
טופסי הזמנה ניתן להוריד מהאתר המכללה - ההוצאה לאור
http://shaanan.ac.il/?page_id=802

חילת סיום

בתפילת הדרך אנו מתפללים: "שגליענו אל מחוז חפצנו לשלום". אם סיום סמסטר אי' של שנת הלימודים גשש"ד, זה נערכה כבר מחצית הדרך, אנו מאחזות לכולם מעור גפילה שכלב הרד יובל שרלו, שגלישו למחוז חפצכם, שראשית, תלכו לזכר מהו אורו מחוז חפצו, מה מסומן אצלכם כראש הסולם המליש השמימיה ומשודדו את הסטודנטים אטפס זו ולהליש אליו כדי שיתקשרו זו לזו הם יתפלו אליו, ומעור כך שיכלו להליש לשם בעצמם. והכל מעור חיים - בין בזמן הקשטו שכל הבא בשערי מכללתנו ייצא ממנו בשלום, ולא יאונה לו כל רע, ובין בזמן החיים הנפשתיים, שמהא הערה, השכלה והמצעים שהם קונים מפנינו לא רק מקצוע לחיים אלא גם גורג חיים משמחת, מצמיחה, מרוממת נפש, מלאה אהבה ומשוקה והתלהבות ומהא רוח הדריית נוחה מהם ומעור כך רוח המקום נוחה מהם ויצליחו לראות את החן העצום שבעבודה החינוכית ובעיני כל ילד שהם פוגשים ובחומר הנלמד ועל הכל גשרה אווירה של חן וחסד ורחמים - זה העולם החינוכי, וזו הסביבה של בית-הספר והלן שאנו מתפללים על המורים והלננת היוצאים ממנו שיכלו לכך.

שלכם ובשליכם
טלי וניצה